

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

**SANAT EĞİTİMCİLERİNE GÖRE OKUL İDARECİLERİNİN
SANAT EĞİTİMİ DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI**

Deniz YAVUNCU

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2017

SANAT EĞİTİMCİLERİNE GÖRE OKUL İDARECİLERİNİN SANAT EĞİTİMİ
DERSLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Deniz YAVUNCU

Danışman

Doç. Dr. Serap YÜKRÜK

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2017

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimler Enstitüsü

TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Fakültesi
ANABİLİM DALI Müzik Eğitimi BİLİM DALI'nda TEZLİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Doç. Dr. Serap YÜKSELİK	İmza:
ÜYE (Danışman)	: Doç. Dr. Serap YÜKSELİK	İmza:
ÜYE	: Doç. Dr. Sebnur Y. ORHAN	İmza:
ÜYE	: Doç. Dr. Hüseyin YÜKSELİK	İmza:
ÜYE	:	İmza: .....

ONAY: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

...../201.....

Doç. Dr. Fuat TANHAN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

03.01.2017

Deniz YAVUNCU

ÖZET

YAVUNCU, Deniz, *Sanat Eğitimcilerine Göre Okul İdarecilerinin Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Van, 2017.

Sanat eğitimi, toplumsallaşma sürecindeki birey için, içinde yaşadığı dünyayı kavramada, problemlere karşı çözüm bulmada, tepkide bulunmada önemli bir rol üstlenmektedir. Ayrıca bütüncül bir anlayışla ele alınan sanat eğitimi süreçleri, gelişmiş çağdaş toplumlar için vazgeçilmez bir unsurdur.

“Sanat Eğitimcilerine Göre Okul İdarecilerinin Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Tutumları” isimli tez çalışmasının amacı, araştırmanın evrenini oluşturan okulların yöneticilerinin sanata bakış açıları, sanatın çeşitli dallarının çocuğun sosyal gelişimi, yetenekleri, duygusal gelişimi üzerinde ne kadar etkili olduğuyla ilgili düşüncelerini anlamaya yöneliktir. Elvan Gün’ün (2009) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Müzik Derslerine İlişkin Yaklaşımları: Burdur ve Isparta İlleri Örneği” adlı makalesinden uyarlanarak hazırlanan ölçek içerisindeki sorular ortaokullarda görev yapmakta olan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 92 sanat eğitimi öğretmeni üzerinde uygulanmış ve SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre;

- Okul yöneticilerinin, sanat eğitimi derslerinin yürütülebileceği mekanları ve gerekli araç-gereç ve materyalleri sağlama hususunda yetersiz kaldığı, sanat eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunları okul yöneticileri ile paylaşmadıkları, okul yöneticilerinin sanat eğitimi derslerini önemli ve gerekli görme, bu dersler ile ilgili karşılaşılan sorunları çözmede yetersiz kaldığı, öğretmenlerin tutum düzeylerine katılım ortalamalarında ise cinsiyet ve branş gibi değişkenlerin hiçbir etkisinin olmadığı, okul türü, eğitim düzeyi ve kıdem gibi değişkenler arasında ise anlamlı derecede farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklara göre; özel okullarda çalışan, yüksek lisans yapmış olan ve 11-15 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin okul idarecileri için algıladıkları tutumlarının daha olumsuz yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Sanat, Sanat Eğitimi, Tutum, Okul İdarecilerinin Tutumları, Okul İdarecileri.

ABSTRACT

YAVUNCU, Deniz, *Attitudes and Opinions Of School Administrators Against to the Lessons of Fine Arts Education*, Van, 2017.

Art education has an important role for the individual to comprehend the world he is living in, to find solutions for the problems he faces and to react to the incidents he sees and feels; considering the art education as a whole it is a vital point.

The aim of the thesis study that designated as “Attitudes Of School Managers Toward Art Education Courses According To Art Educators” is based understanding the viewpoints of administrators, who are managers of schools that fall into the thesis, toward art and their opinions about effects of varied branches of art on social and emotional development of the individual and their talents. The questions prepared in the scale which was adapted from Elvan Gün’s article ‘The Approches of Primary School Headmasters Towards Music Lessons; The Example Cities of Burdur and Isparta’ have been applied on 92 art education teachers who are in-service in secondary schools and have participated in the study voluntarily. Furthermore these questions have been analyzed by SPSS program.

According to the findings; It has been determined that school administrators have been inadequate in providing places, where art education classes can be performed, required equipment and materials, and that art education teachers haven’t shared the occupational troubles with school administrators, and that school administrators have been incapable of considering art education classes significant and of solving the problems which are faced with these classes, and that there has been no influence of the factors such as gender and branch, in participation averages of teachers’ attitude levels, but there has been significant differences between the factors such as, school type and educational level and seniority. According to these differences, it has been determined that, teachers, working at private schools and studying for master degree and having 11-15 length of service, have more negative attitude towards school administrators.

Key Words

Art, Art Education, Attitude, School Administrators Attitude, School Administrators.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
TABLO LİSTESİ	viii
GRAFİK LİSTESİ	ix
SUNUŞ	x
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problem Cümleleri	3
1.2. İlgili Araştırmalar	4
1.3. Araştırmanın Amacı	6
1.4. Araştırmanın Önemi	6
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Kavramsal Çerçeve de Sanat	7
2.2. Sanatın Amacı ve İşlevi	8
2.3. Sanatın Türleri	9
2.4. Sanat Eğitime Genel Bakış	10
2.4.1. Sanat Eğitiminin Amacı	11
2.4.2. Sanat Eğitiminin Doğuşu	12
2.4.3. Sanat Eğitiminin Gerekliliği	15
2.4.4. Sanat Eğitimindeki Yöntemler	16
2.4.4.1. Sanat Eğitiminde Yardımcı Yöntemler	20
2.5. İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi	20
2.5.1. Okul Öncesi Sanat Eğitimi.....	21
2.5.2. Okul Dönemi Sanat Eğitimi	21
2.6. Sanat Eğitimi İle İlgili Sorunlar	22

3. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	26
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	26
3.2. Evren ve Örneklem	27
3.3. Veri Toplama Araçları	27
3.4. Araştırmanın Varsayımları.....	27
3.5. Tanımlar	28
3.6. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	29
3.7. Veri Analizi.....	29
4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	30
4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Dağılımı	30
4.2. Güvenilirlik Analizi.....	39
4.3. Alt Problem Cümlelerine İlişkin Bulgular.....	40
5. BÖLÜM: SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	45
5.1. Sonuçlar	45
5.2. Öneriler	50
KAYNAKÇA	53
EKLER.....	57
ÖZ GEÇMİŞ.....	60

KISALTMALAR

A.B.D.	: Ana Bilim Dalı
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.k.	: Adı Geçen Kaynak
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Ed.	: Editör
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MÖ	: Milattan Önce
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa Sayısı
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
YÖK	: Yüksek Öğrenim Kurumu
yy.	: Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Demografik Bilgilerin Dağılımı.....	30
Tablo 2. Tutum Ölçeği Maddelerine Katılım Düzeylerinin Dağılımı.....	35
Tablo 3. Maddelere Katılım Ortalamalarının Sınıflandırılması.....	37
Tablo 4. Güvenilirlik Analizi	40
Tablo 5. Normal Dağılım Sınaması	40
Tablo 6. Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Okul Yöneticilerinin Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları ...	41
Tablo 7. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları	41
Tablo 8. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları	42
Tablo 9. Öğretmenlerin Branşına Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları	42
Tablo 10. Müzik Branş Öğretmenlerinin mezun oldukları bölüme göre okul idarecilerinin Sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?.....	43
Tablo 11. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları	44

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1. Cinsiyete göre dağılım.....	31
Grafik 2. Eğitim durumuna göre dağılım.....	32
Grafik 3. Okul türüne göre dağılımı.....	32
Grafik 4. Branşa göre dağılımı.....	33
Grafik 5. Mezun olunan bölüme göre dağılım.....	33
Grafik 6. Kıdeme göre dağılım	34

SUNUŞ

Eğitim-öğretimin ne denli önemli olduğunun daha çok ön plana çıktığı günümüz Türkiye'sinde, diğer bilim dalları gibi, şüphesiz, sanatın da yeri ve önemi büyüktür. Dolayısıyla okullarda sanat eğitimi dersinin verilmesi ve desteklenmesi, sanat eğitimi alan bireyler için de ayrıca önem taşımaktadır. Çünkü çocuk yaşıta bazı tutum ve davranışlar edinilmektedir ve bunda da sanat eğitiminin üstlendiği rol önem taşımaktadır.

Araştırma süresince bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım tez danışmanım sevgili hocam Sayın Doç. Dr. Serap YÜKRÜK'e, yüksek lisans yapmamı teşvik eden ve her zaman desteğini gördüğüm sevgili hocam sayın Doç. Dr. Hüseyin YÜKRÜK'e, fikir ve önerileriyle katkılarını esirgemeyen Araş. Gör. Y. Barış Uzun'a, makale sürecimde yanımda olan ve verilerin analizinde ve yorumlanmasında büyük katkı sağlayan sevgili Erkan AKKAYÜZ hocama, tez sürecimin bitiminde ve son şeklini almasında büyük emeği ve gayreti olan sevgili arkadaşım, meslektaşım Siyar KÖKSAL'a ve tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen her zaman yanımda olan sevgili aileme teşekkür eder; temel sanat eğitiminin önemine değinilen bu çalışmanın; sanat eğitimi veren öğretmenlere, sanat eğitimi dersi alanlara ve sanat eğitimine gönül verenlere yararlı olmasını dilerim.

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada ele alınan problem açıklanmış, araştırmanın amacı, önemi, kapsam ve sınırlılıklarından bahsedilmiş; araştırmada kullanılan materyal ve yönteme kısaca değinilmiştir. Ayrıca genel olarak bazı literatür özeti ve terimlerin tanımları yapılmıştır.

1.1. Problem

Aytaç, “Sanat ve Uygarlık” adlı eserinde, sanatı, “Genel olarak her hangi bir etkinliğin ya da bir işin yapılmasıyla ilgili yöntemlerin, bilgilerin ve kuralların tümü” şeklinde tanımlamaktadır. Bunun yanında, sanatsal etkinlik, bazı düşüncelerin, amaçların, duyguların, durumların veya olayların, deneyimlerden yararlanarak, beceri ve düş gücü kullanılarak ifade edilmesine ya da başkalarına iletilmesine yönelik yaratıcı bir insan etkinliği şeklinde de ifade etmek mümkündür (Bozkurt,1995: 15). Neticede sanat insanların doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, ses, renk, biçim ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde, kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan bir faaliyettir (Aytaç, 1981: 3).

Sanat eğitiminin tanımlamasına bakıldığında, bir zevk ve duygu eğitimi olmanın ve güzel biçimler yaratmayı amaçlamanın yanı sıra, daha çok yeni, özgün, atak, çağdaş düşünceler üretmeyi öngören yaratıcı faaliyetler süreci olduğu anlaşılmaktadır. Sanat eğitiminde hedef, kendine güvenen, bağımsız ve yeteneklerini sonuna kadar kullanabilen, kendisini yalnız bugüne değil, yarına da hazırlayabilen, kendisiyle birlikte çevresini de yönlendirebilen, topluma karşı saygı ve sorumluluk duyan, dengeli, akıllı ve duyarlı bireyler kazandırmaktır (San, 1984: 6-9).

Günümüzde hem bilimi, teknolojiyi ve sanatı bir bütün olarak ele almak, hem de insanı ve eğitimi sorgulamak önemlidir. Çünkü çağdaş ve aydın insanın yetişmesi, eğitim sisteminin yeniden gözden geçirilmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Çağdaş insanın

sanat eğitimine olan gereksinimi sebebiyle de, genel eğitim içerisinde sanat eğitimine mutlaka daha çok yer ayrılması gerekmektedir. Büyük ölçüde akıl ve mantığa yönelik eğitim sistemleri içinde sanat eğitiminin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Çağdaş birey, insanı ve değerlerini bilen, bugünü anlayıp geleceğe bakabilen, tutarlı dünya görüşleri olan, sanat tarihi ve günümüz sanatı hakkında yorum yapabilecek düzeyde bilgi sahibi insandır. Bu yüzden, böyle bir donanıma sahip aydın bireyin yetişmesinde sanat eğitiminin çok önemli bir yeri olacaktır.

Mercin, sanat eğitimindeki en önemli amaçların görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmek olduğunu vurgulamıştır. Kişinin çevresini algılaması ve onu biçimlendirmeye çalışması, sanat eğitiminde temeldir. Çünkü sanat alanı diğerlerine göre, farklı bir iletişim şeklidir. Sanat, “her zaman, farklı ülke ve kültürden insanlar, farklı cinsler, farklı sosyal veya etnik gruplar arasında köprü kurmakta ve insanlar arasındaki farklılıkları, çatışmaları ve baskıları bir tarafa bıraktıracak, onların birlikte yaşayabilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.” Dolayısıyla sanatın, renk, dil, din, ırk ayrımı olmaksızın, evrensel ve tüm dünyanın paylaştığı ortak bir dilin oluşmasını sağladığını söylemek mümkündür (Mercin, 2006: 2).

Bunlardan başka, sanat eğitimi, kişiye tasarımın öğelerini, metotlarını, ilkelerini, kullanılacak kaynakları, araç-gereç tekniklerini öğreterek, kendi alanında proje, çizim, maket vb. gibi tasarımları yapabilecek bilgi, beceri ve deneyimi kazandırır; bireyin yaratıcılığını geliştirip özgün yapıtlar ortaya çıkarılmasını sağlar (Aker,2003: 24). Ayrıca, kişilerde olması gereken eleştirel, yaratıcı, yenilikçi, katılımcı ve ileriye dönük olma gibi özelliklerden yola çıkılarak, sanat eğitiminin konusu geliştirilmiştir. Sanat eğitimi, tüm bu anlatılanlarla birlikte, problemleri anlamak, gözlemlemek, soruna doğru yaklaşmak, yeniliğe hazır olmak gibi nitelikler de taşır. Dolayısıyla sanat eğitimi, kişilerin düşünmesi, tanımlama yapması, olay ve nesnelere ilişkilendirebilmesi, bildiklerini uygulayabilmesi ve değişen bir ortamda çalışabilmesi bakımından zorunluluk teşkil etmektedir (Tepecik, 2005: 42-43).

Neticede, eğitim; kişinin çevresini algılaması, anlaması ve anlamlandırmasına yönelik tek başına veya bir grup içinde sürdürdüğü zihinsel çabanın ürünüdür. Bu açıdan öğrenciyi tam olarak eğitebilmek için sanat eğitiminden yararlanılması akılcı

olacaktır. Çünkü “sanat sadece bir estetik nesne tasarlamak ya da estetik objeyi fark etmek” değildir. Sanat, insanoğlunun yaşamının her anında, yaptığı her eylemde, tüm tutum ve davranışlarında düşünülmeden gerçekleştirilen bir estetik kaygı içerisinde olması demektir.

Dolayısıyla ilköğretimden yükseköğretime kadar eğitimini sürdüren bireyin çağının gerekliliklerini algılayıp yorumlayabilen, soran sorgulayan, evrensel değerlere saygı duyabilen, farklı açılımları paylaşabilen, iç dinamiklerini keşfedip geliştirebilen sevgi dolu ve barışçıl bir insan olabilmesi için, öğrencilerin sanat eğitimi edinmeleri sorgulanmalıdır.

İnsancıl duygulardan, hoşgörüden, algılama ve kavrama yetisinden uzak, yapay ilişkilerin gölgesinde kalmış, içi boşaltılmış beğenilerle yaşamaya çalışan bireyler, içinde buldukları toplumu yapılandıramayacak, dolayısıyla çağdaş uygarlıkların içinde yer alamayacaktır.

Toplumdaki dinamik gücü oluşturan eğitim kurumları, aydın ve çağdaş bireyi yetiştirmekle yükümlüdürler. Aydın birey, toplumsallık, eşitlik, adalet, özgürlük ve barış gibi kavramlara her şeyden çok önem veren ve bu uğurda mücadeleden kaçmayan insandır. İpşiroğlu, aydın kişiyi, problemleri tek bir yönden değil, birçok farklı açıdan görüp irdeleyen ve değerlendiren kişi olarak da tanımlamaktadır (İpşiroğlu, 1990: 21).

1.1.1. Problem Cümlesi

Yukarıda ifade edilen kavramsal çerçeve sonucunda bu araştırmada:

Sanat eğitimcilerine göre okul idarecilerinin sanat eğitimine yönelik tutumları nelerdir? Sorusuna yanıt aranacaktır.

1.1.2. Alt Problem Cümleleri

1- Öğretmenlerin cinsiyetine göre okul idarecilerinin sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

2- Öğretmenlerin eğitim düzeyine göre okul idarecilerinin sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

3- Öğretmenlerin branşına göre okul idarecilerinin sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

4- Müzik branş öğretmenlerinin mezun oldukları bölümlere göre okul idarecilerinin sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

5- Öğretmenlerin mesleki kıdemine göre okul idarecilerinin sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

1.2. İlgili Araştırmalar

Literatür ve yazın taraması yapıldığında, sanat eğitimi ve temel sanat eğitimi ile ilgili olarak birçok çalışma karşımıza çıkmaktadır.

Demirtaş (1996) tarafından yazılan yüksek lisans tez çalışmasında Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi hazırlık sınıfı uygulamalarının temel sanat eğitimi açısından değerlendirilmesi ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre temel sanat eğitimi dersi; öğrencilerin düşünen, araştıran, yorumlayan, özgüven sahibi, kişilikli, kendisi ve çevresiyle barışık bireyler olmalarına katkı sağlar. Bu dersler, davranışlara yön verme ve çeşitli olanaklar yaratma açısından da önemlidir. Temel sanat eğitimi dersi yalnızca orta öğretim kurumları müfredatında değil, ilköğretim kurumları müfredatında da yer almalıdır.

Yüksel (1998) tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerinde verilen temel sanat eğitimi derslerinin durumu ve yaşanan sorunlar anlatılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Güzel Sanatlar Fakültelerindeki öğretim elemanları; temel sanat eğitimi olmadan sanatçı yetiştirmenin çağdışı bir düşünce olduğu, dersin vazgeçilemeyecek etkileri ve katkıları olduğunu belirtmiştir.

Arslan (2006) tarafından yapılan “Sanat Eğitimi, Görsel Sanatlar ve Tasarım Eğitiminin Önemi ve Gerekliği” başlıklı makalede konuya ilişkin literatür incelenmiştir.

Çalışmada, sanatın toplumsal rolü, bireylerin yaşam biçimlerindeki yeri vurgulanarak bireylerin sanat eğitimi yoluyla kişilik gelişiminin sağlanabileceği belirtilmiştir.

Yoleri (2006), Ortaöğretimde sanat eğitiminin gerekliliği konusunda resim öğretmenleri, okul idarecileri, diğer branş öğretmenleri ve öğrenci görüşleri konulu yüksek lisans tez çalışmasında sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda başta eğitimciler olmak üzere toplumun her kesiminin bilinçlendirilmesi sonucuna gitmiştir. Çeşitli eğitim programları ile, resim öğretmenleri de dahil olmak üzere, okul idarecileri ve diğer branş öğretmenlerine görsel sanatlar eğitiminin gerekliliği ve öğrencilerde kendine güven duygusunun kazandırılması gibi birçok yararının olduğu konusunda tüm idareci ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Deliduman (2007) tarafından yapılan makalede temel sanat eğitiminde kullanılan yöntemler incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre; TSE dersinde amacın teknik öğretmek olmadığı tekniğin sadece bir araç olduğu, öğrencilere çalışma öncesinde örnek gösterilmemesi gerektiği, bunun öğrencilerin yaratıcılığını engellediği, ancak her dersin sonunda yapılan çalışmaların eleştirisinin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Ekici (2011) tarafından yapılan tez çalışmasında, sanat eğitimi dersleri olmayan programlarda sanat eğitiminin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu çalışmada yükseköğretim kurumlarının sanat eğitimi dersleri olmayan programlarında öğrenim gören öğrencilerin mesleki alanları ve özel yaşamlarıyla, sanat eğitimi bağlantısının multidisipliner yaklaşımlar göz önünde bulundurularak incelenmesinin, kendilerine sağlayacağı değerlere ilişkin etkileri ve yeri araştırılıp, yeni açılımlar yaratılmaya çalışılmıştır.

Tan (2011), “Günümüz Sanat Eğitimi Anlayışının Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarına Yansıması” başlıklı tezinde tarihsel süreçte sanat eğitimi kronolojisi, küreselleşme ve sanat eğitimi veren kişinin kimliği, bu eğitimi alan öğrencilerin yaratıcılık sorunu ve alan bilgileri üzerine değerlendirmeler yapmıştır. Her geçen gün büyük bir hızla gelişen teknoloji karşısında, globalleşme sürecinin de devreye girmesiyle, eğitimcilerin, sanat eğitimi veren kurumların ve sanat eğitimcisi kimliğinin değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı okullardaki sanat eğitimi derslerinin önemine değinmek, bu derslerin bireylerin eleştirel yaklaşımlarına, yaratıcılıklarına ve 21.yüzyılın evrensel çağdaş değerlerine olan etkisi göz önünde bulundurularak okul idarecilerinin bu derslere yönelik tutum ve davranışlarını değerlendirmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bireyin sosyal ve kişisel açıdan dengeli, doyumlu ve nitelikli yetişmesinin önemli bir dayanağı sanat eğitimidir. Okullarda bu eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi açısından program, öğretmen nitelikleri ve fiziksel çevre şartları yanında, okul idarecilerinin destek ve vizyonları oldukça önemlidir. Bu araştırma bu durumu ortaya koymasından önemli görölmektedir.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kavramsal Çerçeve de Sanat

Genel olarak sanat, insanın, tabiat karşısındaki duygu ve düşüncelerini renk, çizgi, biçim, ses ve ritim gibi unsurlarla güzel ve etkili bir şekilde, bireysel bir üslupla ve estetik bir kaygıyla ifade etme çabısından doğan bir faaliyet olup; aynı zamanda toplumsal değer ve ideallerin belirlenmesinde, önemli bir iletişim aracıdır (Aksel, 2004: 8-11).

İnsanlık tarihi boyunca üzerinde düşünülen, dönemlere hatta kişilere göre farklı anlaşılan ve yorumlanan sanat, organizma gibi gelişip, yenilenen bir olgu olarak tüm bilineni ve bilinmeyeni sarmıştır. Anlamlandırma, ifade etme, etkileme, sezgi ve haz verme gücüyle, kültürleri şekillendirip hayatlara, dolayısı ile tarihe yön vermiştir. Birçok sanatçının, kuramcının, düşünürün, felsefecinin, toplumsal olayların, savaşların etkisiyle sanat; şekillenmiş ve kendi yolunda farklı biçimlerde yol almaya devam etmiştir (Erkul, 1996: 13).

Tarih boyunca birçok düşünür, sanatın varlığı ve tanımı hakkında çok sayıda görüş belirtmişlerdir. Bunların başında da Platon ve Aristoteles'in söylemleri gelmektedir.

Platon'a göre sanat, eğer insanı idealar dünyasından uzaklaştırıyorsa, iyi sanat değildir ve böyle sanat yapanlar sanatçı sayılmazlar. Oysa öğrencisi Aristoteles, sanatı sosyal yaşam açısından yararlı bulmakta ve olandan çok olabildiği sürece de sanatın insanları hem daha donanımlı, hem daha bilge, hem de daha mutlu edeceğini söylemektedir (Erinç, 2009: 15).

Diğer yüzyıllarda da sanat ile ilgili görüş ve düşünceler devam etmiştir. Örneğin, Marks'a göre sanat, yaşamı daha insani kılan bir olgudur. Araştırmacı ve yaratıcı olmasının yanında, sanat genel olarak toplumsal bir karakter taşımaktadır. Hatta Marx,

sanat için “insanın kendine verebileceği en yüksek sevinçtir, diye bahsetmiştir (Doğan, 2204: 152-153).

Hegel’e göreyse sanat, insan aklının ürünüdür ve sanat sadece felsefe din değil, hukuk, bilim ve sanatta belli bir dönemin ve zamanın doğal ve zorunlu bir ürünüdür (Ersoy, 2002: 30).

Freud ise sanat için; “Çocukluğumuzda sistematik olarak unutulmuş hatıraların bilinçaltından semboller halinde dışarı çıkararak stilizasyona, uğrayıp zararsız hale gelmelerinden ibarettir” (Erkul, 1996: 13) demektedir.

Husserl sanatı şöyle tanımlamaktadır: “Her şeyi oluşturan ögenin ne olduğunu sormak faydasız bir çabadır. Dolayısıyla, ‘Sanat nedir?’ diye sormak da yersizdir. Bu soruların karşılığını yaşamın kendisi, yaşadığımız deneyimlerin kendisi verecektir. Deneyimlerimiz insanların yaşamında sanat diye bir şeyin varlığını açıkça göstermektedir.” (Cömert, 1995: 5)

Tüm bu düşünce yapılarından da anlaşılacağı gibi, sanat, dillerin ve düşünürlerin, algısı ve yorumu ile değişkenlik gösterip zaman içerisinde farklılaşan ve gelişen bir olgudur. Sanatın daha anlaşılır olabilmesi için, sanatın amaç ve işlevinin ne olduğuna değinmek, türlerinden bahsetmek ve sanatın amacının üzerinde durmak faydalı olacaktır.

2.2. Sanatın Amacı ve İşlevi

Genel olarak bakıldığında sanatın başlangıcı sezgi ve arzulardır. Dolayısıyla sanat, belli bir amaca ulaşmak için başlamamıştır.

Örneğin, eski Mısır’ın inanış şekli, Yunan uygarlığının, ideale ulaşabilme tutkusu, Avrupa’da Rönesans etkileri, günümüzde insanların monotonlaşması veya robotlaşması gibi durumlar, sanatların başlangıçlarını oluşturmuştur. Zamanla bu etkenler şekil kazanmış ve amaçlarını belirleyerek sanata yön vermiştir (Erkul, 1996: 13).

Demir’ in belirttiği gibi, “Sanat eseri, kendi başına bir amaçtır ve tüm dolaysız etkenlerden bağımsız olarak üretilmektedir; üretildikten sonra nesnelleşip

kendisini yaratandan ayrı ve özgür olarak ortaya yeni haliyle çıkmaktadır.”(Demir, 2009: 35)

Kant da, Demir’in görüşünü destekler nitelikte, sanatın sanat yapmaktan başka bir amacı olmadığını, onun tek amacının kendisi olduğunu ifade etmektedir.

Sanatçı çoğu zaman yaratma gayesi ile sanatın değinilen amaçları doğrultusunda bir bütünlük sergilemektedir. Yani bir anlamda, sanatçının amacı, yapılmış yapı yapmak değil, yaratmak şeklindedir (Erkul, 1996: 13-14).

Bu bilgiler ışığında, sanatın asıl amacının, kendi içinde barındırdığı ile insanları harekete geçirmek olduğu da söylenebilir.

Öte yandan, sanatçının sahip olduğu bilgi ve deneyimlere dayalı olarak, sanatın da birtakım işlevsellikleri beraberinde gelmektedir(Demir, 2009: 35).

Bu sebeple sanatın işlevleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. İletişim işlevi
2. Eğitim işlevi
3. Kültürel ve aydınlatıcı işlevi
4. Sanatsal haz verme işlevi
5. Ulusallık ve evrensellik işlevi

Tüm işlevler birbirleriyle bağlantılı olmakla birlikte, sanat, bir bilgi üretme aktarma ve anlamlandırma sürecidir. Bir yerde sanat, iletişimsel anlamda dildeki kısıtı ve sınırı aşabilen bir disiplindir(Demir, 2009: 35).

2.3. Sanatın Türleri

Sanat, varoluş sebebiyle, kişinin yaşama bakışını değiştirip, beş duyusunu da etkileyen ve duylara yeni devinimler kazandıran bir araç işlevi gördüğünden, kendi içinde birçok dala ayrılmaktadır (Buyurgan, 2012: 42).

Literatür bilgilerine göre; sanat, plastik sanatlar, fonetik (sesli) sanatlar, görüntü (görsel) sanatlar ve sözsöz sanatlar şeklinde ayrılmaktadır. Bunların içeriği de kısaca şu şekildedir (Buyurgan, 2012: 42):

-*Plastik sanatlar*: Resim, heykel, mimarlık

-*Fonetik Sanatlar*: Dramatik ve betimsel müzik etkinlikleri.

-*Görüntü Sanatları*: Dans, Bale, Opera, Pantomim, Kukla, Koreografi, Sinema, Fotoğraf.

d) *Sözsöz Sanatlar*: Edebiyat, (şiiir, tiyatro metinleri, denemeler, deyişler, atasözleri, halk masalları).

Bunlara ek olarak el sanatları, süsleme sanatları gibi yöntemleri ve uygulamaları farklı olan sanat türleri de bulunmaktadır.

2.4. Sanat Eğitime Genel Bakış

20.yüzyılın başlarından beri, sanat eğitimi kavramı, tüm sanat dalları ve biçimlerini içinde barındıran, gerek okul içi, gerekse okul dışı yaratıcı sanatsal faaliyetleri içinde barındırmaktadır(Buyurgan, 2012: 42).

Sanat eğitimiyle ilgili birçok tanımlama yapılmıştır. Örneğin, Buyurgan'a göre; "Sanat eğitimi; yaratıcı ve özgür, barıştan yana, toplumun her kesimi ile bütünleşmiş, mevcut ve değişen şartlara göre kendisini yenileyebilen ve çocuklar için vazgeçilmez bir dünyadır"(Yüksel, 1996: 22)

Türkdoğan, sanat eğitimi, "Kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini ifade ederken, yetenek ve yaratıcılığını kullanması; bunun estetik bir amaç taşıması maksadıyla yapılan çabalar toplamıdır" şeklinde tanımlamaktadır.

Bununla birlikte Artut, sanat eğitiminin tarihinin toplumsal ve kişiler arası değişime uğradığını, sürekli gelişim içerisinde olduğunu(Artut,2001: 97) belirtmektedir.

Bu bağlamda, araştırma kapsamında sanat eğitiminin amacı, nasıl doğduğu ve geliştiği, gerekliliği ile ilgili süreç detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

2.4.1. Sanat Eğitiminin Amacı

Sanata ilişkin en önemli özelliğin anlatım olduğu bilinmektedir. Bireyin ön görüşü, imgelemesi, duygu ve düşünceleri sanat ile görselleşir. Bu durumun dışa yansımaları ve somut bir şekilde başkalarına anlatılması, kişi için önemli bir ihtiyaçtır.

Genel olarak, sanat eğitimi kişinin görsellik anlamındaki kişilik gelişimine olumlu katkı sağlamakla birlikte, plastik değerleri kavramasını, duyu algılarını geliştirmesini, tasarım ilkeleri doğrultusunda yeni formlar ortaya koymasını ve nesnelere arasında bağlantılar kurmasını amaçlayan bir disiplindir (Türkdoğan, 1981: 12).

Yüksel, (1998), sanat eğitiminin esas teşkil eden amaçlarını şu şekilde açıklamıştır:

- Bireyin yaratıcılığını geliştirmek
- Düşüncelerine, imgelerine estetik değer kazandırmak
- Estetik duyarlılığı çalışmalarına yansıtmasını sağlamak

Bu amaçları açarak anlatmak gerekirse, öğrencilerin, sanat eğitimi almalarındaki amaçlar şöyle sıralanabilir:

Bireyin yaratıcılığını geliştirmek: Sanat eğitimi alan öğrencilerin sanatsal aktivitelerin ve yaratıcılığın doğasını tanımaları ve benimsemeleri olarak ifade edilebilir.

Düşüncelerine, imgelerine estetik değer kazandırmak: Duygu, duyu ve bilgi anlamında entelektüel etkinliklere bağlı artistik beceri kazanmaları şeklinde özetlenebilir.

Estetik duyarlılığı çalışmalarına yansıtmasını sağlamak: Sanatsal etkinliklerle ilgili ortaya çıkan düşünce ve hareket özgürlüğü ile ilgili bazı olasılıkları öğrenmeleridir. Ayrıca, görme, ayırt etme ve görsel olan her şeyin algılanmasında beceri kazanmaları da, sanat eğitimi sayesinde olmaktadır. Sanat yapıtlarını

değerlendirebilecek, sanat tarihi ve estetiksel bilgi birikimine sahip olabilecek yeterlilik de, sanat eğitimi ile mümkündür.

Bu sayılanların yanı sıra, soran, sorgulayan, araştıran, hoşgörü sahibi, özgür düşünen bireylerin yetişmesine imkân sağlamak da sanat eğitiminin amaçları arasındadır.

2.4.2. Sanat Eğitiminin Doğuşu

Sanat eğitiminin ortaya çıkışından ziyade, sanat eğitiminin doğuşundaki gelişmelerden bahsetmek yerinde olacaktır.

Küçükerman'a göre, (1996: 47) sanayileşmenin etkisiyle farklı ihtiyaçlar ve farklı üretim sistemleri ortaya çıkmış, bu da toplum hayatında değişikliklere sebep olmuştur. Endüstri (Sanayi) Devrimi olarak bilinen bu üretim ve fabrika sistemi, 18.yüzyılın son çeyreğinde İngiltere'de ortaya çıkmış; sanayileşme ile birlikte geleneksel üretim yerini makinelere bırakmıştır. Makineleşmeyle birlikte bilgi ve becerilerin sınırlandığı ruhsuz nesnelerin üretimi başlayınca da, sanat eğitimine gereksinim artmıştır.

Tasarım eğitimi üzerine ilkökul 1919'da Walter Gropius başkanlığında Almanya'da Bauhaus adıyla kurulmuştur. Gropius Bauhaus yaklaşımında resim, heykel, mimariyi kombine edebilecek bir el sanatları birliğini oluşturmayı amaçlamıştır(Gürer, 1992: 14). Bauhaus Okulu'nda üretilen ürünlerde fonksiyon önemli bir unsur olarak görülmüş, sadece estetik görünüm dikkate alınmamıştır. Dolayısıyla Bauhaus sanayi alanındaki gelişmeler ve sanat tasarımcısına olan ihtiyaç doğrultusunda kurulmuştur.

Dönemin önemli sanatçıları Bauhaus Okulu çatısında toplanmıştır. Bunlar; Paul Klee, Laszlo Moholy Nagy, Paul Klee, Laszlo Moholy Nagy, Walter Gropius, Vasily Kandinsky, Johannes Itten, Herbert Bayer, Oscar Schlemmer, Josef Albers, Ludvig Mies Van der Rohe, G.Muche, Marcel Bruer, J.Schmidt, Adolf Mayer, H.Scheper, L.Feiningler, Muche, G.Stözl gibi sanatçı eğitimcilerdir(Tunalı,2002: 49-50).

Sanat eğitiminde birçok yeniliğin yaratıcısı ve uygulayıcısı olan Bauhaus; eğitim tarzıyla ve uygulamalarıyla kimi noktalarda eleştiriler almaktan da geri kalmamıştır.

Bauhaus'un eğitim kurumu olarak çok da başarılı olmadığı, yalnızca kadrosundaki öğretmenleri ve sanatçıları nedeniyle adından bahsettirmesiyle ayrıca fazlasıyla metafizik alana kaymasıyla eleştirilmiş, atölye içi uygulamalarının sezgisel, naif ve duygusal olduğu belirtilmiştir (Aksel,2004: 8-11).

Yine Aksel (2004: 8-11), sanat eğitiminin ortaya çıktığı dönemle ilgili olarak dönemin siyasi çalkantılarının ve savaş ortamının, ekonomide yarattığı olumsuz etkiler nedeniyle; okulun hazırladığı ve uyguladığı projelerde (işçi konutları vb.) yalınlık, ekonomiklik ve fonksiyonellik esas alındığından bahsetmektedir. I. Dünya Savaşı'nın çıkması ve Nazi baskısı neticesinde de okulun faaliyetlerine son verilmiştir. Almanya'dan kaçan öğretmenler, ABD'de yeni Bauhaus'lar kurmuştur.

Neticede, sanat eğitimi, "var olan yapıcı, yaratıcı, yorumlayıcı yetenekleri uyandıran, geliştiren, kişinin kendisini tanıması ve değerlendirmesi yönünde bilinçlenmesi için yardımcı olan bir alandır." (Söylemez, 2004: 28-30)

Türkiye'de ise batılı anlamda sanat eğitiminin gelişimi, Osmanlı Devleti'nin renk ve biçim sanatlarında Avrupa'ya yönelme ihtiyacı duyduğu 1908'deki Meşrutiyet hareketleri ile başlamıştır. İlk önce eski adı Mühendishane-i Berri Hümayun olan Kara Harp Okulu'nda, daha çok askeri amaçlarla yeni resim teknikleri öğretilmiş; böylece batı perspektif kuralları uygulanmış; ışık gölge uygulaması gibi kurallar, resim eğitimi müfredatının içinde yer almıştır (Tansuğ,1993: 43).

Mühendishane-i Berri Hümayun'un yanı sıra, 1831'de Deniz Harp Okulu gibi okullar da batı üslubunda resim yapan sanatçılar yetiştirmiştir. Ayrıca 18. yy'da gerek askeri okullarda, gerekse çoğu sivil okulda, resim derslerinin yanında, mimarlık ve heykel dersleri de verilmeye başlanmıştır. 1835'te uygulamaya konan bir programla Avrupa'ya 12 öğrenci gönderilmiş; bu öğrenciler Viyana, Berlin, Paris ve Londra'da resim eğitimi almışlardır (Tansuğ,1993: 50).

1883 yılında, güzel sanatlar eğitiminin gelişiminde oldukça önemli bir yere sahip olan Sanayii Nefise Mektebi kurulmuştur. Sanayii Nefise Mektebi, ilk Güzel Sanatlar Akademisi unvanını taşımaktadır. Sanayii Nefise'de, heykel ve mimarlık eğitimi için, yabancı mimar ve heykeltıraşlar da görev almışlardır (Tansuğ,1993: 52).

Cumhuriyet'in ilanından sonra Devlet Güzel Sanatlar Akademisi adını alan Sanayii Nefise'ye ilk müdürlüğü, Namık Kemal yapmıştır (Tansuğ,1993: 53).

Yaman (1994: 156), Türkiye'de plastik sanatların gelişimi ve kültür-sanat politikası açısından 1923-1950 dönemini şu üç ana fikir ile açıklamaktadır: Bunlar; milli anlamda ortak bir sanat yaratma, ulusal sanatın yeni ve modern olmasını sağlama ve sanat bilincinin oluşması için güzel sanatlar eğitimine yön verme şeklindedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren önemli bir eğitim kurumu da, Köy Enstitüleridir. Köy Enstitüleri; genellikle mesleki eğitimin ilkelerine dayanarak, köyün çok yönlü kalkınmasını amaçlayan ve Türkiye'de sanatın yaygınlaşmasında önemli bir rol oynayan kurumlar olmuşlardır. 1940'lı yıllarda Resim-İş dersinde temel amaç, "özgür anlatım" olmuştur. Yine bu yıllarda, öğrencinin yaratıcı çabasının hem sanat, hem de zihinsel faaliyetlerde pekiştirmesi, geliştirmesi düşüncesi yaygındır.

1956 yılında liselerdeki edebiyat bölümlerinde özellikle Sanat Tarihi dersi, seçmeli ders olarak konmuş ve "resim dersinin bir saati sanat tarihi olarak uygulanacaktır" denilmiştir. 1957-1970 yıllarındaki lise müfredat programında Edebiyat bölümü için Sanat Tarihi zorunlu ders olarak okutulmuştur. Öte yandan, resim dersi de mecburi dersler kısmına dahil olmuştur.

Ülkemizde, meslek okulları, ortaöğretim kurumlarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu okullar, Kız Sanat Okulları, Ticaret Okulları, Sanat Okulları, Çıraklık Okulları, Yapı Enstitüleri, Kimya Okulu, Matbaacılık Okulu, Akşam Sanat Okulları, Turizm Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri vb. gibi okullardır. Meslek Okullarının müfredat programlarında Teknik Resim, Mesleki Resim, Kıyafet Tarihi, Desen, Resim (Atölye) gibi dersler görülmektedir. Ancak, her ne kadar sanat ve resimle ilgili dersler görülse de, meslek okullarındaki bu dersler öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmekten çok, onların mesleki donanımlarına katkı sağlayacak nitelik taşımıştır (Telli, 1990: 23-25).

Türkiye'deki sanat eğitiminin yapılandırılması çalışmalarında, Milli Eğitim Şuralarının bazıları önemli bir yer tutmaktadır. Bu şuraların 1949, 1962, 1974 ve 1981 yıllarında yapılanları, sanat eğitimini ayrı bir şekilde ele almıştır. Örneğin, 1974'deki

dokuzuncu şurada, ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin seçecekleri eğitsel kollarla sanat eğitiminin desteklenmesi öngörülmüştür. Ayrıca lise ve dengi okullarda da sanat eğitimi dersleri seçmeli dersler arasına girerek, müfredattaki yerini almıştır (Yaman, 1994: 128).

1983’de yeni bir uygulama gündeme gelmiş; 26 Eylül 1983 tarihinde çıkan Tebliğler dergisinde İş Eğitimi’nin temel eğitimdeki uygulama şekli; amaç ve işleyişi yayınlanmıştır (Altinkurt, 2012: 127).

İlerleyen yıllarda Türkiye’de sanat eğitimi veren lise ve üniversitelerin sayıları artarken; 1989’dan itibaren Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri İstanbul, Ankara ve İzmir’de açılmaya başlamıştır. İlköğretim eğitiminden sonra yetenekli öğrencilerin yönlendirilmeleri açısından Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri’nin açılışı, ülkemizde sanat eğitimi alanında belki de en önemli gelişmelerden biri olmuştur (Altinkurt, 2012: 128).

1991 yılında, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı kapsamında oluşturulan Resim Dersi Öğretim Programlarını Geliştirme Özel İhtisas Komisyonunca hazırlanıp, daha sonra kabul edilen İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı, 1992-1993 öğretim yılından itibaren denenerek uygulamaya konulmuştur. Son olarak da, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ve Dünya Bankası’nın 1994-1997 yılları arasında yürüttüğü Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde, eğitim fakültelerinin yapılanması yeniden düzenlenmiş, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde Resim-İş Bölümleri, Müzik Eğitimi Bölümleri ile birlikte yer almış; Sınıf Öğretmenliği Bölümleri de yeni kurulan İlköğretim Öğretmenliği Bölümüne dâhil edilmiştir.

2.4.3. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Sanat eğitiminin gerekliliğinden önce, sanatın gerekliliğini ele almak, çalışma için faydalı olacaktır. Sanatın gerekliliği, “Sanat ne için vardır?” sorusuna yanıt vererek bulunabilir. Bu anlamda, Artut (2001: 19-22), sanatın gerekli olması konusunda aşağıdaki yanıtları vermiştir:

- Sanat, insanlar arasında iletişimin bir nedeni olarak vardır ve bu yüzden gereklidir.

- Sanat, duygulara yönelik uyarıcı hazlar verdiği için, gereklidir.
- Sanat, insanlığa yaşama gücü kazandırdığı için gereklidir.
- Sanat, insanın kendi insanlığını tanıması için gereklidir.
- Sanat, insanın yaşama bakışını etkileyip geliştirdiği için, gereklidir.

Dolayısıyla yukarıda sayılanlardan hareketle, günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun oluşabilmesi için, en önemli unsurlardan birinin sanat eğitimi olacağı anlaşılmalıdır.

Neticede hızla büyüyen, sanayileşen, şehirleşen toplumların bireylerinde bazı ruhsal rahatsızlıklar görülmeye başlanmıştır ve bunların kökeninde makineleşmenin yarattığı, monoton bir hızlı yaşam ve elektronik araçların egemen oluşu, dolayısıyla kişilerin deşarj olma olasılıklarının bulunmaması, sanat eğitiminin gerekliliğine etken olmaktadır.

Özetlemek gerekirse, sanat faaliyetinin, insan çabasının ve insanın dünyada var oluşunun sonucunda ortaya çıktığını söylemek mümkündür.

2.4.4. Sanat Eğitimindeki Yöntemler

Sanatsal eğitimlerde kullanılan yöntemlerden önce, genel olarak eğitim sistemi içinde yer verilen metotlara kısaca değinmek yerinde olacaktır:

Konuya ilişkin olarak mevcut literatür incelendiğinde, çeşitli kaynaklarda bazı öğretim yöntem ve tekniklerinin iç içe geçmiş olduğu, bazılarının ise sadece teknik olarak yer aldığı görülmüştür. Sanat eğitiminde kullanılan yöntemler aşağıda genel olarak kısaca anlatılmıştır (Demirel, 2003: 270-275):

Anlatım Yöntemi: Öğretmenin veya eğitmenin konuyla ilgili bilgileri öğrencilere aktarması ile gerçekleşen yöntemdir. Bu öğretim yöntemi öğretmen merkezli olup, geleneksel eğitim anlayışında yaygındır.

Tartışma Yöntemi: Öğrencileri belli bir konu üzerinde düşünmeye yöneltmek, tam anlaşılmayan noktaları açıklamak ve öğrenilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Demirel, 2003: 270).

Genellikle az sayıda öğrencinin katıldığı sınıflarda tercih edilir. Öğrencinin kendisini ifade edebilmesi, fikrini özgürce söyleyebilmesi, bulunduğu grup içindeki iletişimin artması gibi konularda katkı sağlamaktadır.

Soru-Cevap Yöntemi: Öğretmenin genellikle konuyla ilgili hazırladığı soruları öğrencilere yönelterek, öğrencilerin cevaplama esasına dayanır. Bu yolla öğrenciler aktif rol almış olurlar. Yine, düşünce gücünün gelişmesi ve konuya farklı yaklaşımlarda bulunması gibi konularda öğrencilere faydası olan bir yöntemdir.

Örnek Olay İnceleme Yöntemi: Bu metotta belli bir noktaya ağırlık verilmektedir. Bilen, örnek olay incelemeyi, “olayın nedenlerini ortaya çıkararak, çözüm yolları önerilmek istendiğinde olayı genel bir hava içerisinde ve problem merkeze alınarak tartışılması esasına”(Bilen, 1996: 132-133) dayandırmaktadır.

Yine Bilen, bu yöntemin haricinde, dinleyen kişiye, hem görebileceği, hem de duyabileceği bir ortamda materyalin tanıtıldığı, yeniliklerin sınıfa gösterildiği, kural ve uygulamaları açıklayan sunumlarla konunun açıklandığı bir teknik olan (Bilen, 1996: 125-126) *demonstrasyon* 'a da öğrenme teknikleri içinde yer vermiştir.

Problem Çözme Yöntemi: Öğrenciyi aktif kılan bir yöntem olmakla beraber, bir problemin birçok farklı yönüyle ele alınması, formüle edilmesi, çözüm için gerekli verilerin toplanması gibi süreçleri içeren metottur.

Gezi-Gözlem Yöntemi: Küçükahmet, bu metodu, genellikle okullar tarafından organize edilen eğitsel amaçlı geziler olarak (Küçükahmet, 2004: 64) özetlemektedir. Bu anlamda kişilerin hem duyuşsal ve bilişsel yönden eğitilebilmeleri için müzelerin uygun mekânlar olduğu söylenebilir.

Sanat eğitimi genel anlamda, bu eğitimi veya dersi alacak öğrencilere bir “sanata hazırlık” niteliğindedir. Bu ders süresince öğrencilere sanatın elemanları ve ilkeleri kavratılarak, kazandıkları bilgi ve beceri birikimini çalışmalarına aktarabilmeleri

amaçlanır. Bu doğrultuda öğrenciler yaratıcılıklarını kullanmayı öğrenir; maddeye biçim vermek, farklı malzemeler kullanmak, bunları birbirleriyle ilişkilendirmek gibi süreçleri ders olarak görürler. Rengi kullanmayı, ışık-gölgeyi, hacim-çizgi gibi unsurları çalışmalarına aktarabilme becerisini kazanırlar. Kendinde var olan yeteneği keşfeder ve kendilerine özgü ifade biçimleri geliştirirler (Gürer, 1992: 20).

Sanat eğitiminin kendine has özel eğitim teknikleri bakımından düşünüldüğünde diğer alanlara göre uygulama açısından bazı farklılıklar vardır. Sanat eğitimi tek başına deneysel faaliyetler süreci olarak düşünülmemelidir. Başlangıçta, ön bilgi, öğretim yöntemleri ve eğitimsel yönü ile bir bütün olarak ele alınmalıdır (Demirel, 2003: 68).

Geçmişten günümüze bakıldığında, sanat eğitimi tarihinde uygulanan yöntemler şöyle özetlenebilir (Kırıçoğlu, 2002: 2-3):

- Çocuk Merkezci Yaklaşım: Bu yaklaşım ile küçük çocuğun özgür ve dinamik bir ortamda sistem içinde sanat öğrenmesi amaçlanmaktadır. Bunun için önce yaygın bir programla, bol araç ve gereç ile ve özgür ortamda yüreklendirilmesi gerekir.
- Görsel Algının Geliştirilmesi Metodu. Bu metod doğru bir şekilde görmeyi öğrenmeyi amaçlamaktadır.
- Algılamada Gelişme Yöntemi: Bu yöntem uygulamalı faaliyetler ile öğrenilmelidir. Çünkü çocuğun fiziksel büyümesine bağlı olarak görsel algısı da gelişmektedir.

Bunların dışında, Disiplin Merkezci Yaklaşım, Deneysel Yaklaşım gibi yöntemler de vardır.

Disiplin Merkezci Yaklaşım ile görsel sanat alanındaki her türlü bilgi ve beceri, öğrenciye kazandırılmaktadır. Deneysel Yaklaşım ise, çocukların kendi başlarına çeşitli araç-gereçlerle deney yapmaları amaçlanmaktadır (Kırıçoğlu, 2002: 2-3). Ancak bu yaklaşım, “bırakın kendileri yapsın” anlayışına dönüştürülmedikçe derslerde okullarda diğer yaklaşımlarla birlikte uygulanması daha doğru olacaktır.

Türkiye’de genellikle ilk ve ortaöğretim kurumlarında sanat eğitimi, branş öğretmenleri tarafından verilmektedir. Sanat eğitimi yöntemleriyle ilgili olarak şunlar söylenebilir:

- **Kopya Yöntemi:** Bu yöntem, adından da belli olduğu gibi, yaratıcı çabadan uzaktır ve kopya ederek çalışmaktan ziyade, bir biçimi, formu vb. modelleyerek çalışmanın daha yararlı olduğu da, bilinen bir gerçektir. Ancak bu tarzda çalışıldığında da öğrenme gerçekleşebilir; bu da taklit yoluyla öğrenme olacaktır.

- **Bellek Eğitimi Yöntemi:** Bu yöntem ile öğrencilerin, belleğini harekete geçirerek bundan yararlanmasını ön sürülmektedir (Küçükahmet, 2004: 64).

- **Kolaydan Zora Gitme Yöntemi:** Bu metodun diğer adı, “basitten karmaşığa” yöntemidir. Bu yönteme göre sanat eğitimi çocukluktan başlamaktadır ve çocuğa ilk önce doğa kavratılmaya çalışılmaktadır. Ancak bazı eğitimciler, bu yöntemin çok yararlı olmadığı kanısındadırlar (Kırıçoğlu, 2002: 6-7).

- **Müzik Yöntemi:** Genellikle müzik dinletilerek yaptırılan çalışmalarda yaratıcılığın geliştirilmesi esastır ve daha çok Avrupa ülkelerinde uygulanmaktadır.

- **Psikolojik Yöntem:** Bu yöntemde ise çocuğun psikolojik özellikleri ön plana çıkarılmakta ve özellikle kişilik ve ruhsal yapılarının tanınmasına önem verilmektedir.

- **Drama Yöntemi:** Yaratıcılığın ve hayal gücünün geliştirilmesinde, drama (Tiyatro) önemli bir metottur. Eğitsel amaç taşıdığından, önceden ezberlenmek zorunda kalınan belli bir metine bağlı kalınmaz (Bilen, 1996: 126-127).

- **Bilgisayarlı Yöntem:** Bugün gerek görsel, gerekse işitsel anlamda bilgisayar teknolojisi yeni bir boyuta gelmiştir. Artık çok fazla alternatif sanat eğitimine yönelik programın olması, bu yöntemi cazip kılmaktadır (Küçükahmet, 2004: 67).

Sonuç olarak, tüm yöntemler, gerek genel eğitim çerçevesi içinde olsun, gerekse sanat eğitimi içinde değerlendirilsin; gerekli ve önemlidir.

2.4.4.1. Sanat Eğitiminde Yardımcı Yöntemler

Sanat eğitimcisi öğrenciyi veya sanat eğitimi almak isteyen kişiyi, kendini ifade etme ve yaratıcılık yeteneğini geliştirme yolunda motive etme görevini üstlenmektedir. Sanat eğitimcisinin alanında iyi yetişmiş olması başarıyı elde etmede önemlidir. Öğrencinin sanatsal yaratıcılıkta verimli ve başarılı olabilmesi için, öğretmenin iyi bir donanıma sahip olması gerekir. Böylece sanat eğitimi alan çocuk, kendisini anlatmak için en uygun dili seçmiş olacaktır. Başka bir ifadeyle kimi öğrenci kendisini resim ile anlatırken, kimisi tiyatro, kimisi de heykel ile ifade edecektir (Ulutaş, 2004: 1-12).

Sanat eğitiminde kullanılan yardımcı yöntemlerle ilgili olarak mevcut literatür ve araştırmalar incelendiğinde, kullanılan metotların daha çok teknik özellikte olduğu dikkat çekmektedir. Bunlar, çizim teknikleri, boyama teknikleri, etüt-yorum ilişkisi, desen, kolaj ve metamorfoz olarak sıralanabileceği gibi, desen bilgisi kapsamında kompozisyon, oran-orantı, çizgi değerleri, ritim, derinlik, hareket, yön, form, anatomi, denge konuları olarak da ele alınabilir.

2.5. İlköğretim Okullarında Sanat Eğitimi

Ulutaş ve Ersoy (2004: 1-12), eğitim-öğretim kurumlarındaki öğretmenlerin, sanat eğitimini planlama ve uygulama sürecinde iyi bir gözlemci olması gerektiğinin altını çizmiştir. Aynı zamanda çocuğun yakından gözlemlenmesi ve çocuğun çalışmasıyla ilgili konuşulma gibi konularda da, öğretmenin üzerine önemli görevler düştüğünü belirtmiştir.

Genellikle az sayıda öğrencinin eğitim gördüğü sınıflarda öğretmenler, samimi bir ortam yaratarak, kısıtlayıcı kurallara daha az ihtiyaç duymaktadır. Böylelikle çocuklar, yaratıcılıklarını rahat bir şekilde ortaya koyup, “birey” olarak kendilerini ifade etme şansı yakalanmış olurlar.

Çalışmanın bu kısmı, okul öncesi ve okul dönemindeki sanat eğitiminin nasıl olduğu ile ilgili ele alınmıştır.

2.5.1. Okul Öncesi Sanat Eğitimi

Kişinin yaşantısına bakıldığında, sanatın onun hayatına canlılık kazandırdığı, ayrı bir hassasiyet verdiği, kim olduğunu ve neye inandığını sorgulamaya teşvik ettiği, kendine ve topluma karşı daha bilinçli ve duyarlı olmasına yardım ettiği görülmektedir (Şahin, 2012: 274). Sanatın, bireyin toplumsallaşmasında, ruhsal gereksinimleri karşılama ve kendine güvenmesinde rolü büyüktür. Bu rolde de sanat eğitimine büyük pay düşmektedir.

Erinç, (2009: 91-92) Eğitim öğretim hayatının ilk temellerinin atıldığı okul öncesi eğitimde, ilk amacın çocuğa, sadece sanatta değil, tüm ilişkilerinde, düşünme alışkanlığı vermenin önemine değinmiştir. Ayrıca okul öncesi sanat eğitiminin sanat sadece bir mesleğe hazırlama şeklinde değerlendirilmemesi gerektiğini de vurgulamaktadır.

2.5.2. Okul Dönemi Sanat Eğitimi

Sanat, günümüzde artık bireylerin birbirlerini anlamalarını kolaylaştıran bir iletişim biçimi haline almıştır. Manuel Castels'in dediği gibi, "sanat, farklı ülkelerden ve kültürlerden insanların, etnik ve sosyal grupların arasında köprü kurar". Bu da, bireyin toplumsallaşma sürecini kolaylaştırmaktadır (Mercin, 2006: 14-16).

Eğitim sistemine genel olarak bakıldığında, ezbere dayalı bir sistemin olduğu görülmektedir. Bu yüzden, öğrencileri, kalıplaşmış düşüncelerin dışına çıkarmak, özgür düşüncelerini sağlamak, kolay olmamaktadır. Bunun bir nedeni de öğrencilerin duyu algılarının yeterince açık olmamasından kaynaklanmaktadır. Buradan hareketle, sanat eğitimi, öncelikle duyu eğitimi için gereklidir, denilebilir (Ulutaş, 2004: 1-12.).

Okul dönemi ilkokuldan başlayıp yükseköğretim kurumlarına kadar uzayan süreci içine alır ve sanatla ilgili tüm örgün eğitim aşamalarını içerir. Temel eğitimde ya da yükseköğretimde ek ders olarak verilen sanat eğitimi ile profesyonel yetiştiren kurumlar birbirinden ayrı ayrı düşünülmelidir.

Erinç'e göre (2009: 94), okul öncesi dönemden itibaren sanatsal faaliyetler içinde olan çocuk, okul döneminde ilgisine göre bir sanat alanına kendi iradesiyle yönelebilmektedir.

Sanat eğitimi, estetik değerleri bireye kazandıran, daha bilinçli ve zevkli tercihler yapma yolunda kişilere yol göstermektedir. Özsoy'un dediği gibi, sanatla ilgilenen bireyler mesleki tasarımlarında veya araştırmalarında, kişisel olarak bütünlük kazanırlar (Özsoy, 2003: 219).

2.6. Sanat Eğitimi İle İlgili Sorunlar

Sanatı ve sanat eğitimini gerekli kılan birçok neden bulunmaktadır. Sanat, bireye estetik, zekâ, toplumsal ve fiziksel gelişim gibi birçok konuda katkıda bulunmaktadır (Şahin, 2012: 275).

Sanat eğitimi denince, farklı kültürleri tanıtmak, kültür birikimlerini herkese anlatmak, bu kültür birikimlerinden tüm toplumun faydalanmasını amaçlamak, hafife alınmamalıdır (Şahin, 2012: 275).

Sanat eğitimi derslerinde, öğrenciler uygulamalarını yaparak sıkılmadan sanatın tarihsel gelişim sürecini, estetiği, sanat eserlerine nasıl bakmaları gerektiğini öğrenmelidirler. Bu öğrencilerin ders içindeki davranışlarının nasıl olduğunun normal ortamda da gözlenmesi oldukça önemlidir (Erinç, 2009: 91-92). Çünkü öğrencinin sadece farklı bir ortamda veya tek bir ortamda izlenmesi, onun hakkında tam olarak doğru bilgi edinilmesini sağlamayabilir.

Öte yandan girilen üniversite sınavlarının tek bir hedef olarak gösterilmesi, kazanamayan öğrencilerdeki hayal kırıklığı, hayata bakış açısının değişmesine sebep olabilmektedir. Buradan da, bu okullardaki eğitimin amacının sadece sınava öğrenci yetiştiren bir mekanizma olmaması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu öğrencilerin hayatı ve çevrelerini daha iyi anlayabilmeleri için daha kapsamlı kültür ve sanat eğitimi derslerine ihtiyaçları vardır. Böylece hayatın bir süreç olduğunu anlayan öğrenciler, geçmişte yapılanları izleyerek o dönem insanlarıyla günümüz insanların davranışlarını karşılaştırma imkânı bulacaklardır (Şahin, 2012: 275).

Öğretmenlerin eğitim-öğretim ortamının en önemli değişkenleri oldukları bilinen bir gerçeklik olduğuna göre, öğretmen yetiştirme ve yetiştirilen öğretmenin kalitesi ile toplumu oluşturan bireylerin nitelik ve özelliklerinin doğru orantı taşıyacağı yadsınamayacak bir gerçekliktir. Bu nedenle insan yetiştirme süreçleri irdelenirken, önce öğretmen yetiştirme süreçleri sorgulanmalıdır. Müzik eğitimcilerinin farklı kaynaklardan gelmesinin sanat eğitimi birey ve toplum ihtiyaçları açısından olumsuz durumlar yarattığı düşünülmektedir. Çünkü öğretmenlik bir algı mesleğidir. İnsandan hareket edip tekrar insana ulaşmaya çalışılan sanat eğitiminde- hiçbir şey olmadım bari öğretmen olayım- durumu mesleğin gerekliliği, ihtiyaçları ve saygınlığı açısından olumsuz bir durumdur (Yükrük, 2016: 824).

Sanat eğitimindeki sorunlar, politik, ekonomik, eğitim, çevre ve bireysellikten kaynaklanmaktadır. Sanat eğitimini etkileyen sorunlara neden olan unsurlar kısaca şu şekildedir:

-Ekonomik Temelli Sorunlar: Sanat eğitiminde mali koşulların, finansal olanakların yokluğu ya da yetersizliği bu derslerden alınacak verimi de olumsuz etkilemektedir. Sonuçta, ekonomik temelli sorunlar devam ettikçe, sanata ve sanat eğitimine ayrılan pay da azalacaktır.

-Toplumsal Sorunlar: Ülkedeki ekonomik sıkıntılarla paralellik gösteren toplumsal sorunlar, sanat eğitimine verilen önemin azalmasına sebep olmaktadır. Toplum içinde yaşanan gerginlikler, kötü ve olumsuz olaylar, ölümler, olumsuz haberler, toplumu, dolayısıyla bireylerin sanata bakış açısını da belirler. Ülkemizde sanat genellikle boş zamanları değerlendirme düşüncesiyle geleneksel bir anlayış olarak algılanmaya devam etmektedir. Öncelik ekonomi, toplumsal darboğaz gibi sorunlar oldukça, öğrenci velilerinin de sanat eğitimine ilişkin görüşlerinde önyargı oluşabilmektedir.

- Bireysel Sorunlar: Bu sorunlar, öğretmen ve öğrencinin sorunları olarak ele alınabilir. Sanat eğitimini verecek olan kişinin yetersizliği veya az donanıma sahip olması, eğitimi alacak olan öğrencinin ilgisizliği ve bilgisinin zayıflığı, beraberinde uygulamada da sorunları getirecektir.

-Çevreden Kaynaklanan Sorunlar: Temel sanat eğitimi dersini vermek için gerekli olan atölye, kaynak yayınlar, derslik ve diğer amaca uygun materyallerin varlığı veya yeterliliği önem taşımaktadır. Bunların azlığı ya da yokluğu, sanat eğitiminin verilmesini olumsuz etkileyebileceği gibi, sosyal çevrede galeri ve müzelerin azlığı, çevreden kaynaklı sorunlar olarak ele alınabilir. Öte yandan sanat eğitimcilerinin üretilen çalışmalara ilişkin ciddi, sağlıklı değerlendirme ölçütlerinin bulunmaması, sanat yapıtlarının değerlendirilmesi ve eleştirilmesine yönelik bilgi birikimlerinin yetersizliği ve bu alandaki eksikliklerin giderilmesine yönelik çaba içine girmemeleri neden olarak gösterilebilir (Kırıçoğlu, 2002: 5-7).

-Siyasi Temelli Sorunlar: Ülkedeki siyasal istikrarsızlık, yönetim politikaları, eğitim sisteminin siyasi kararlara bağılı olarak değişmesi gibi faktörler, sanat eğitimi almayı olumsuz etkileyebilmektedir. Özellikle demokratik olmayan yönetim sistemlerinde siyasiler kendi amaçları için sanatı etkili bir propaganda aracı olarak görmüşlerdir.

Tüm bu sebepler, sanat eğitiminin öneminin anlaşılmasını engellemekte, sanat eğitiminin yaygınlık kazanmasını geciktirmektedir. Belirli amaçların saptanmasında çağdaş, teknolojik ve bilimsel gelişmelerin gerekleri göz ardı edilmemelidir. Global alandaki değişim ve gelişmeler takip edilmeli, eğitimin niteliği, kullanılacak araç ve gereçlerin özellikleri bu doğrultuda geliştirilmelidir.

Sanat eğitiminin özünün benimsenmiş ve eğitimin her basamağındaki rolü anlaşılmaşçasına yazılmış olan kanunlarla ve hükümetlerin belirlediği kalkınma planlarıyla bu ortaya konmuştur. Ama yazılanlarla yapılanlar aynı olmadığından yöneticiler ve öğretmenler bunların bilinci içerisinde bir tavır sergilememektedir (Ulutaş, 2004: 1-12.).

Kırıçoğlu bunu şöyle açıklamaktadır:

“Üniversiteye giriş sınavları ve üniversite sınavlarından önce ortaöğretim sınavları, çocuklardan ve gençlerden bazı değerleri alıp götürmektedir. Bu değerlerin başında da sanat gelir. Çocuklar, bütün eforlarını sınavlara hazırlanmaya verirken, öğretmenler de hazırlığa katkı yarışındaymış gibi davranmaktadırlar. “Resim-iş” derslerine gereken önem, böyle zamanlarda

verilmez. Böylece öğrencilerin isteseler bile sanata karşı ne ilgileri, ne istekleri ve ne de güçleri kalır. Sorunlara kısa vadede ve tek yanlı çözümler aranması, eğitimde ağırlığın sürekli fen ve matematik alanlarına verilmesi, sanat eğitimi (Resim-İş)ni disiplinler dışı boş zaman faaliyeti konumuna getirmiştir. Oysa ülkemizde kültür ortamı giderek düzeysiz bir hale geldiğinden, daha iyi bir yaşam için daha güzel bir çevre özlemi, çocuklarımızın ve gençlerimizin işlenmeyi bekleyen sanatsal zekâları ve yaratıcılıkları sanat eğitimi toplumumuz için her zamankinden daha önemli ve zorunlu kılmaktadır.” (Kırıçoğlu, 2002: 1-2)

3. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Van iline bağlı İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan sanat eğitimi dersi öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubu ise bu evrende yer alan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olacak öğretmenlerden oluşmuştur. Bu çalışmanın yöntemi ilişkisel tarama modelinde betimsel olarak tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modelleri mevcut durumu değiştirmek için müdahale etmeden betimleyen çalışmalardır.

Çalışmada literatür taraması sonucunda oluşturulacak ilişkisel tutum ölçekleri vasıtası ile bilgiler toplanacaktır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Deneklerden elde edilen verilerin sayı, ölçüm gibi bir takım değerler alan verilerine nicel veri denirken bu sayı ve değerlerin kullanılması ile yapılan analizlere de nicel veri analizi denir (Kıncal, 2014).

Bu çalışma nicel verilere dayalı ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle değiştirmeden betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırma konusu olan nesne, birey, kendi mevcut koşulları içinde değerlendirilip betimlenir (Karasar, 2014).

Tarama modelleri iki türdedir; genel tarama modelleri ve ilişkisel tarama modelleridir. Genel tarama modelleri evren hakkında bir yargıda bulunabilmek için evrenden seçilmiş örneklem üzerinde yapılan betimleyici çalışmalardır. İlişkisel tarama modelleri, iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçladığı gibi iki değişken arasında karşılaştırmayı da amaçlayan çalışmalar olabilir. (Karasar, 2014).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Van ilinin İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerinde yer alan ortaokullarda görev yapan sanat eğitimi öğretmenleridir. Çalışma grubu ise bu evrende yer alan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 92 kişiden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veriler anket formları aracılığı ile toplanmış ve oluşturulan bu anket formu iki bölümden oluşturulmuştur. İlk bölümde katılımcı sanat eğitimi öğretmenlerinin demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla 5 Sorudan oluşan çoktan seçmeli demografik bilgiler kısmı yer almaktadır. İkinci kısımda ise öğretmenlerin algılarından hareketle okul yöneticilerinin sanat eğitimine karşı tutumlarını ölçmek için kullanılan 20 sorudan ve 5’li likert derecelendirmesinden oluşan kısım gelmektedir.

Kullanılan ölçek Elvan Gün’ün (2009) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Müzik Derslerine İlişkin Yaklaşımları: Burdur ve Isparta İlleri Örneği” adlı makalesinden uyarlanarak kullanılmıştır. Gün ve Ersoy, ölçek oluşturmasında içerik geçerliliği için oluşturulan soru havuzunu öncelikle 8 müzik öğretmeni ile yapılan görüşmeler sonucunda 20 madde ile sınırlandırmış ve oluşturulan bu 20 soru için ayrıca tekrardan uzman görüşü alınarak içerik geçerliliği sağlanmıştır. Oluşturulan ölçeğin güvenilirliğini Gün ve Ersoy 0,92 olarak tespit etmiştir. Yapılan bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği ise 0,93 olarak tespit edilmiştir. Bu yönüyle ölçek uygulanabilir güvenilirlik düzeyinde olup sonuçları genelleştirilebilir.

3.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada çalışma grubunda yer alan sanat eğitimcilerinin sanat eğitime ilişkin belirttikleri görüş, duygu ve düşüncelerinin, gerçek algıları olduğu varsayılmıştır. Ayrıca, bu araştırmada;

- Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin yapılan ankete vermiş oldukları cevapların geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

- Araştırma için hazırlanan tutum ölçeklerinin yeterli bilgiyi sağlayacağı varsayılmıştır.
- Çalışma grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Başka bir deyişle, yapılan bu araştırmanın varsayımları,

- 1- Katılımcıların kendilerine sorulan soruları ve yöneltilen ifadeleri doğru anladıkları
- 2- Katılımcıların kendilerine sorulan sorulara ve yöneltilen ifadelere doğru samimi cevaplar verdikleri
- 3- Ölçme aracının istenen tutumu ölçme yeterliliğinde olduğu
- 4- Çalışma grubunun evreni temsil ettiği

olarak belirtilmiştir.

3.5. Tanımlar

Algı: Duyusal ayırimsama, farkında olma, derinlemesine anlayış sürecidir. Algısal eğitim sırasında öğrenci ayrıntılara dikkat etmeyi, ilişkiler kurmayı, bakış açısını genişletmeyi, yakından incelemeyi öğrenir (Özsoy, 2003: 218).

Sanat: Türk Dil Kurumu, sanat sözcüğünü, bir duygu, tasarım, güzellik gibi öğelerin ifadesinde kullanılan yöntemlerin hepsi veya bu ifadeler sonucu ortaya çıkan üstün yaratıcılık şeklinde tanımlamakta; belli bir medeniyetin veya topluluğun anlayış ve zevk ölçülerine uygun olarak yaratılmış anlatım şekli olarak da ifade etmektedir (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=SANAT).

Sanat Eğitimi: Buyurgan, sanat eğitimi için, “yaratıcılığın ön planda tutularak, düşünceyi geliştiren, her öğrencinin bireysel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biri” demiştir (Buyurgan, 2012: 2).

Yaratıcı Düşünme: Oğuzkan, yaratıcı düşünmeyi, eski sorunlara yeni çözümler getiren, yenilik arayan, buluş yapmayı düşünen ya da yapan ve özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünme biçimi olarak ele almıştır (Oğuzkan, 1993: 158).

3.6. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu araştırma,

-Van iline bağlı İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerindeki sanat eğitimcisi olan ortaokullar,

-Bu okullarda görev yapan sanat eğitimcileri,

-2015-2016 Öğretim Yılı ile sınırlıdır.

3.7. Veri Analizi

Araştırmada katılımcılardan elde edilecek veriler uygun kodlamalar yapılarak SPSS paket programına girilmiş ve tüm analizler burada yapılmıştır. Araştırmada tüm analizler %95 güven düzeyinde ve 0.05 hata payında analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma, demografik bilgi formu ve tutum ölçeği maddelerine verilen cevapları SPSS 20.0 yazılımı ile elektronik ortama aktarılmış ve analiz edilmiştir. Demografik bilgiler formuna ve tutum ölçeği maddelerine verilen cevapların dağılımı frekans analizi ile belirlenmiştir. Tutum ölçeği maddelerine verilen cevaplar 1-5 aralığında skorlanmış ve her bir katılımcı için tutum puanı hesaplanmıştır. Elde edilen tutum puanlarının normal dağılımdan anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için Kolmogrov-Smirnov testi yapılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Verilerin normal dağılımdan anlamlı düzeyde farklılık göstermesi dolayısı ile tutum puanının gruplara göre karşılaştırmasında parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Cinsiyet, branş gibi iki kategorili değişkenlerin grupları arasındaki farkın anlamlılığının tespiti için Mann Whitney U testi, eğitim durumu, mezun olunan bölüm ve kıdem gibi ikiden fazla kategori içeren değişkenlerin grupları arasındaki farkın anlamlılığının tespiti için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Tutum ölçeğinin güvenilirlik düzeyinin ölçülmesi için güvenilirlik analizi yapılmış ve chronbach alfa katsayısı elde edilmiştir. Yapılan analizlerin hepsi %95 güven seviyesinde yapılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

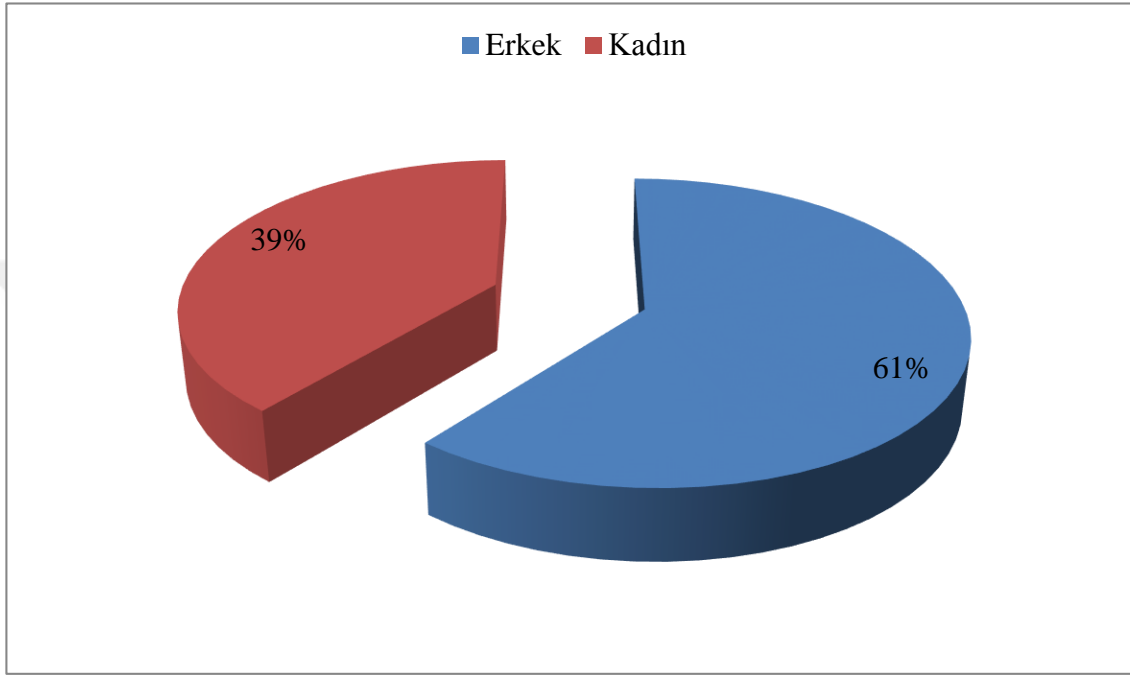
4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Dağılımı

Tablo 1. Demografik Bilgilerin Dağılımı

	n	%
Cinsiyet (n=92)		
Erkek	56	60.9
Kadın	36	39.1
Öğrenim Durumu (n=92)		
Lisans	80	87.0
Yüksek Lisans	11	12.0
Doktora	1	1.1
Çalıştığınız Okul Statüsü (n=91)		
Devlet	80	87.9
Özel	11	12.1
Branşınız(n=90)		
Müzik	43	47.8
Resim	47	52.2
Mezun olduğunuz bölüm (n=42)		
Müzik Öğretmenliği	37	88.1
Konservatuar	3	7.1
Müzikoloji	1	2.4
Diğer	1	2.4
Kıdem (n=92)		
1-5 Yıl	39	42.4
6-10 Yıl	29	31.5
11-15 Yıl	13	14.1
16-20 Yıl	11	12.0

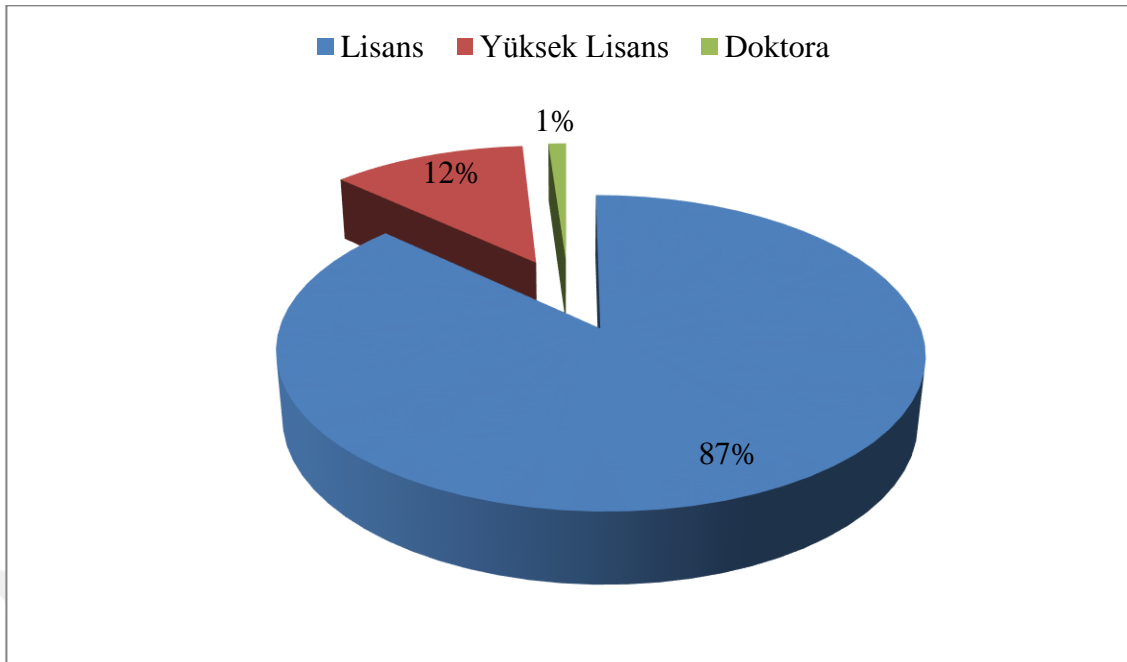
Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımının belirlenmesi amacıyla frekans analizi yapılmış ve Tablo 1’de verilmiştir. Demografik özelliklere ilişkin dağılımların grafikleri ve bulguları ise aşağıda ayrı olarak gösterilmiştir.

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde; %60,9’u erkek, %39,1’inin ise kadın olduğu görülmektedir.

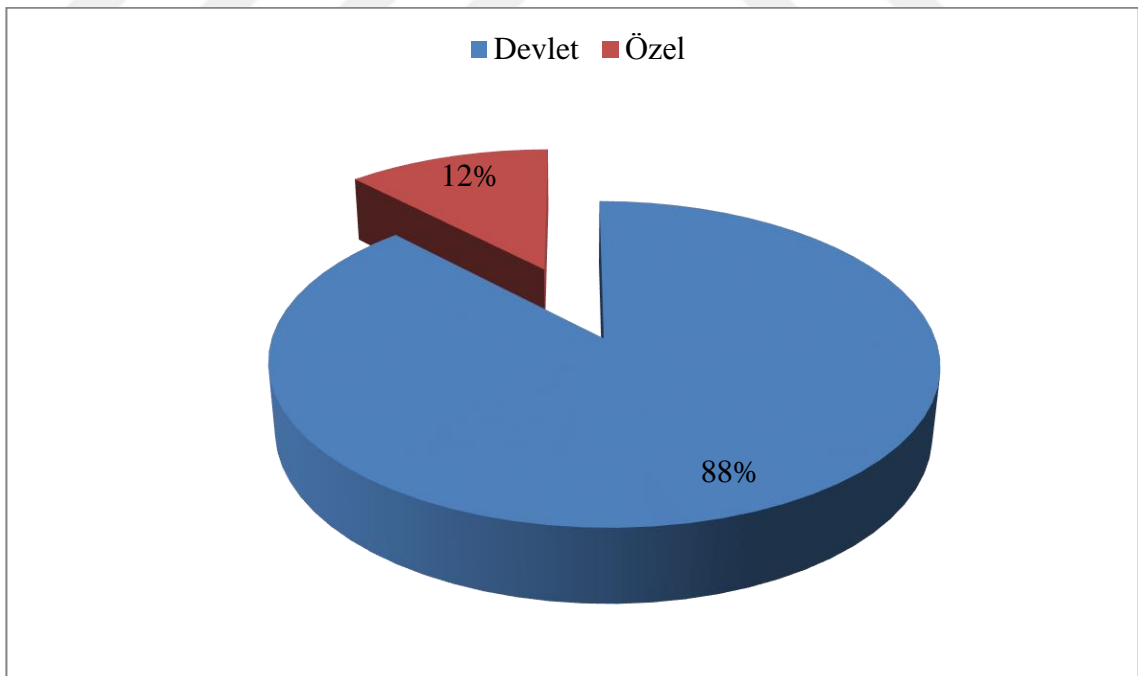
Grafik 1. Cinsiyete Göre Dağılım

Öğrenim durumuna göre dağılım incelendiğinde; %87’si lisans, %12’si ise yüksek lisans mezunudur. Eğitim düzeyi doktora olan 1 kişinin toplam içerisindeki payı ise %1,1’dir.

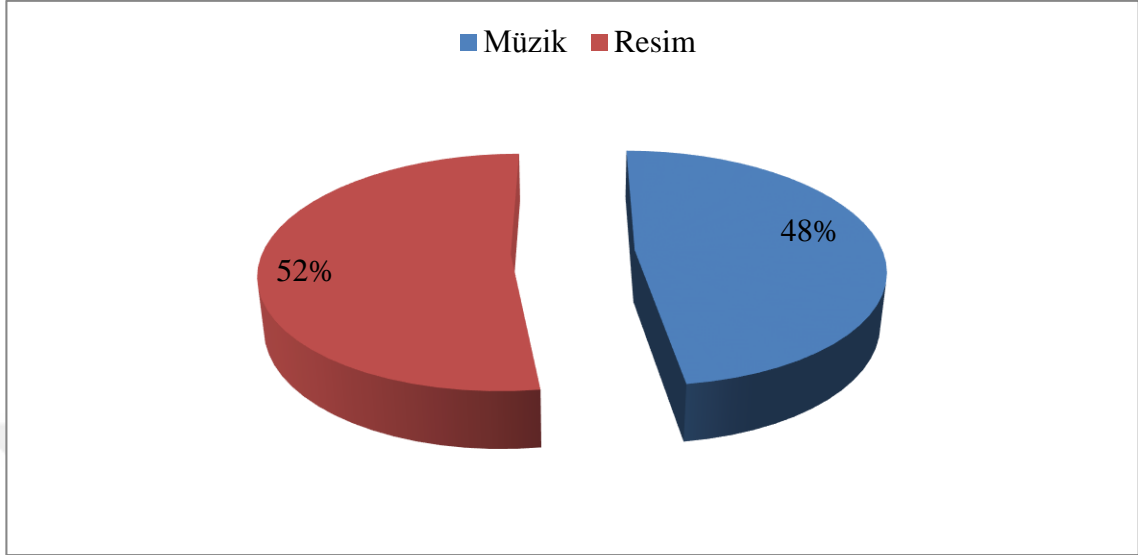
Grafik 2. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Katılımcıların çalıştıkları okulların dağılımı incelendiğinde; %87,9'u devlet, %12,1'i de özel okuldadır.

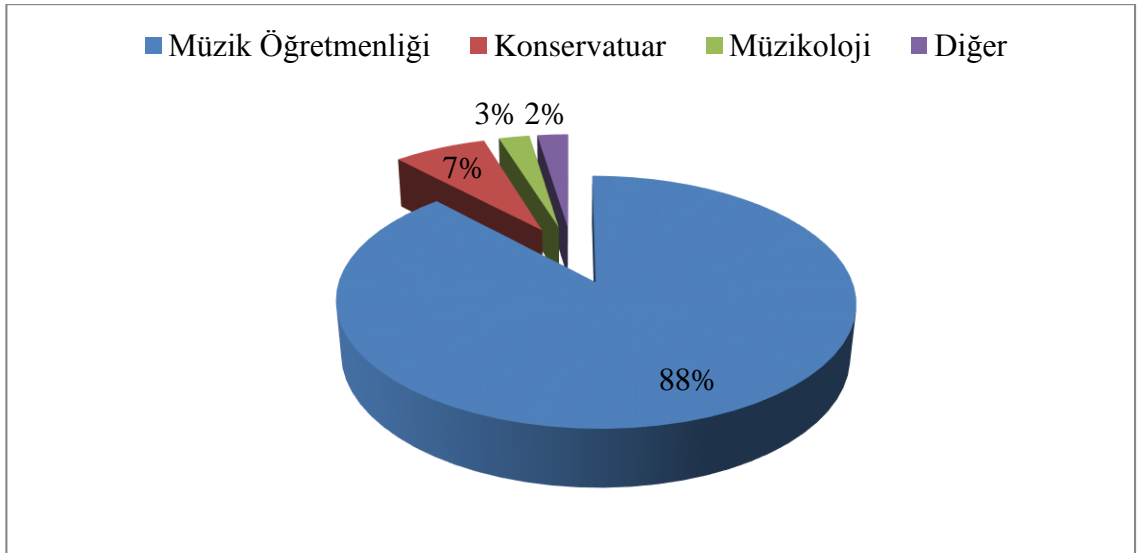
Grafik 3. Okul Türüne Göre Dağılımı

Branşa göre dağılım incelendiğinde ise katılımcıların %47,8'i müzik, %52,2'si resimdir.

Grafik 4. Branşa Göre Dağılımı

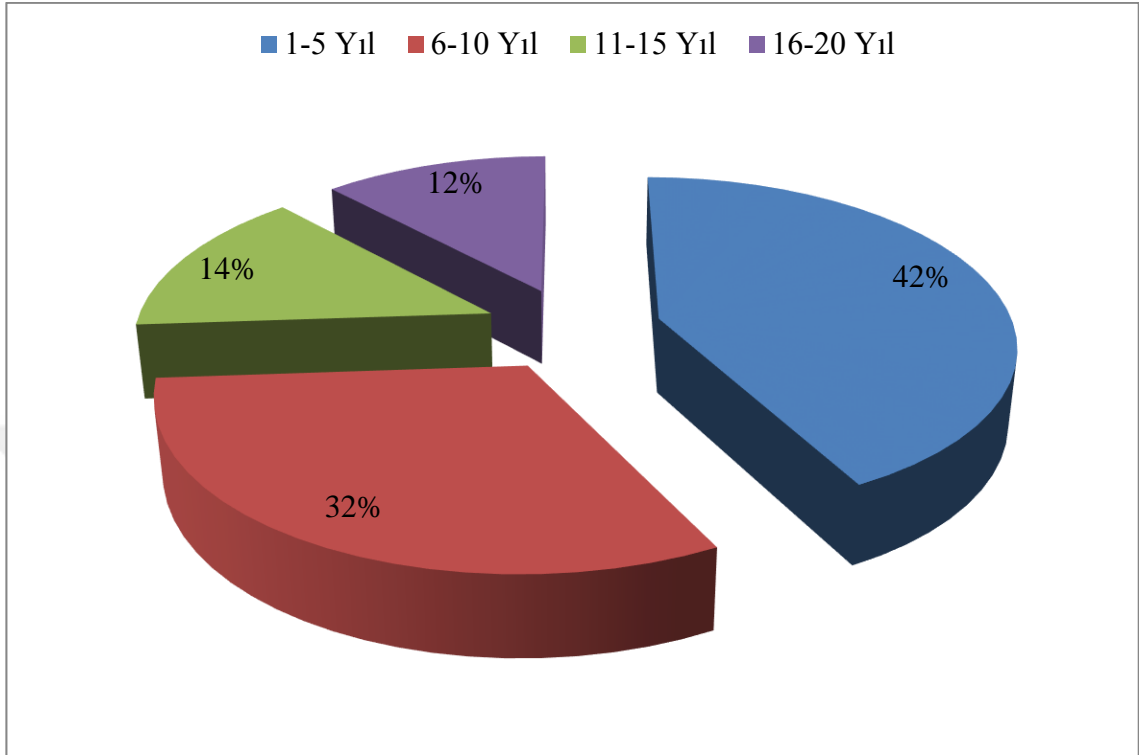
Branşı müzik olanların mezun oldukları bölümlere göre dağılımı incelendiğinde; %88,1'inin müzik öğretmenliğinden mezun olduğu görülmektedir.

Grafik 5. Mezun Olunan Bölüme Göre Dağılım

Mesleki kıdeme göre dağılım incelendiğinde; 1-5 yıl arası kıdeme sahip olanların oranı %42,4; 6-10 yıl arası kıdeme sahip olanların oranı %31,5; 11-15 yıl arası

kıdeme sahip olanların oranı ise %14,1'dir. 16-20 yıl arası kıdeme sahip olanların oranı ise %12'dir.

Grafik 6. Kıdeme Göre Dağılım

Tablo 2. Tutum Ölçeği Maddelerine Katılım Düzeylerinin Dağılımı

Katılım Düzeyleri	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort. Std. Sapma
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
1- Okul yöneticileri, sanat derslerinin (müzik/resim) yapılabileceği bir sınıf sağlar	39	42,4%	17	18,5%	4	4,3%	27	29,3%	5	5,4%	2,37 1,42
2- Okul yöneticileri, sanat dersleri (Müzik/Resim) için gerekli teknik araç gereci (bilgisayar- tepegöz- projeksiyon vb.) sağlar.	32	34,8%	27	29,3%	10	10,9%	17	18,5%	6	6,5%	2,33 1,30
3- Okul yöneticileri, sanat dersleri için (Müzik/Resim) gerekli müzik aletlerini (org. Bağlama, ritm çalgıları vb.) ve resim malzemelerini (firça, boya, tuval vb.) sağlar.	19	20,7%	29	31,5%	16	17,4%	19	20,7%	9	9,8%	2,67 1,28
4- Okul yöneticileri, yapacağımız etkinlikler için teknik araç gereçleri (mikrofon, ses sistemi cihazları vb.) sağlar.	36	39,1%	28	30,4%	10	10,9%	12	13,0%	6	6,5%	2,17 1,26
5- Okuldaki eksikliklerin giderilmesinde öncelik sanat dersi (Müzik/Resim) dışındaki derslerindir.	27	29,3%	31	33,7%	8	8,7%	15	16,3%	11	12,0%	2,48 1,38
6- Sanat dersi (Müzik/Resim) öğretmenleri karşılaştığı mesleki sorunları okul yöneticileri ile paylaşabilir.	35	38,0%	38	41,3%	14	15,2%	4	4,3%	1	1,1%	1,89 0,90
7- Okul yöneticileri karşılaştığımız sorunları çözer.	24	26,1%	33	35,9%	23	25,0%	9	9,8%	3	3,3%	2,28 1,06
8- Okul yöneticileri, alanımızla (Müzik/Resim) ilgili etkinliklerde istek, görüş ve önerilerime başvurur.	35	38,0%	37	40,2%	12	13,0%	6	6,5%	2	2,2%	1,95 0,99
9- Okul yöneticileri tören kutlamalarla ve sanat etkinlikleri ile ilgili alınan kararlara katılmamı sağlar.	35	38,0%	44	47,8%	4	4,3%	8	8,7%	1	1,1%	1,87 0,93
10- Okul yöneticileri sanat derslerini (Müzik/Resim) gerekli görür.	33	35,9%	22	23,9%	20	21,7%	11	12,0%	6	6,5%	2,29 1,25
11- Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) karşı tutumu öğrencileri etkiler.	42	45,7%	40	43,5%	7	7,6%	3	3,3%	0	0,0%	1,68 0,75
12- Okul yöneticileri sanatta (Müzik/Resim) yetenekli öğrencilerin yönlendirilmesinde bana destek olur.	35	38,0%	35	38,0%	10	10,9%	10	10,9%	2	2,2%	2,01 1,06
13- Okul yöneticiler, öğrencilere sanat derslerinin (Müzik/Resim) önemini vurgular.	26	28,3%	26	28,3%	21	22,8%	14	15,2%	5	5,4%	2,41 1,21
14- Okul yöneticileri, okul etkinliklerinde sanat dersi (Müzik/Resim) öğretmenlerinin yer almasını destekler.	30	32,6%	45	48,9%	11	12,0%	4	4,3%	2	2,2%	1,95 0,91

15- Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) ilişkin tutumu öğrenci velilerini etkiler.	34 37,0%	36 39,1%	13 14,1%	7 7,6%	2 2,2%	1,99 1,01
16- Okul yöneticileri, sanat dersi öğretmenlerinin (Müzik/Resim) yaptığı çalışmaları ödüllendirir.	30 32,6%	29 31,5%	8 8,7%	20 21,7%	5 5,4%	2,36 1,29
17- Okul yöneticileri, öğrenci velilerine sanat (Müzik/Resim) derslerinin önemini vurgular.	26 28,3%	20 21,7%	16 17,4%	19 20,7%	11 12,0%	2,66 1,39
18- Okul yöneticileri, sanat dersleri (Müzik/Resim) ile ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarının duyurulmasına önem verir.	26 28,3%	36 39,1%	13 14,1%	13 14,1%	4 4,3%	2,27 1,15
19- Okul yöneticileri, sanat dersi öğretmenlerinin (Müzik/Resim) hizmet içi eğitimlere katılmasını destekler.	27 29,3%	33 35,9%	18 19,6%	10 10,9%	4 4,3%	2,25 1,13
20- Okul yöneticileri, sanat derslerinde (Müzik/Resim) sanat dışı konuların (test çözümü, sınav çalışması vb.) işlenmesine karşıdır.	21 22,8%	27 29,3%	18 19,6%	17 18,5%	9 9,8%	2,63 1,29

Tutum ölçeği maddelerine verilen cevapların dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Tutum ölçeği maddelerine verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, en çok ve en az katılım sağlanan maddelerin hangileri olduğu aşağıda belirtilmiştir:

- 1- Hiç katılmıyorum cevabının en çok verildiği madde %45,7 ile 11. madde olan “Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) karşı tutumu öğrencileri etkiler” maddesidir.
- 2- Hiç katılmıyorum cevabının en az verildiği madde ise %20,7 ile 3. madde olan “Okul yöneticileri, sanat dersleri için (Müzik/Resim) gerekli müzik aletlerini (org. Bağlama, ritim çalgıları vb.) ve resim malzemelerini (fırça, boya, tuval vb.) sağlar” maddesi olmuştur.
- 3- Katılmıyorum cevabının en çok verildiği madde %48,9 ile 14. Madde olan “Okul yöneticileri, okul etkinliklerinde sanat dersi (Müzik/Resim) öğretmenlerinin yer almasını destekler” maddesidir.
- 4- Katılmıyorum cevabının en az verildiği madde ise %18,5 ile 1 madde olan “Okul yöneticileri, sanat derslerinin (müzik/resim) yapılabileceği bir sınıf sağlar” maddesi olmuştur.
- 5- Katılıyorum cevabının en çok verildiği madde incelendiğinde en çok katılıyorum cevabı %29,3 ile 1. madde olan “Okul yöneticileri, sanat derslerinin (müzik/resim) yapılabileceği bir sınıf sağlar” maddesidir.

- 6- Katılıyorum cevabının en az verildiği madde ise %3,3 ile 11. madde olan “Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) karşı tutumu öğrencileri etkiler. “ maddesi olduğu görülmüştür.
- 7- Tamamen katılıyorum cevabının en çok verildiği maddeler %12,0 ile 5. madde olan “Okuldaki eksikliklerin giderilmesinde öncelik sanat dersi (Müzik/Resim) dışındaki derslerindir” maddesi ve %12,0 ile 17. madde olan “Okul yöneticileri, öğrenci velilerine sanat (Müzik/Resim) derslerinin önemini vurgular” maddeleridir.
- 8- Tamamen katılıyorum cevabının en az verildiği madde ise %0 ile 11. madde olan “Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) karşı tutumu öğrencileri etkiler” maddesi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Maddelere Katılım Ortalamalarının Sınıflandırılması

Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1-179	1.80-2.59	2.60-3.39	3.40-4.19	4.20-4.99

Sanat Eğitimi öğretmenlerinin sorulan 20 soruya verdikleri yanıtların ortalamaları her bir soru için tek tek incelenmiş ve yukarıdaki tabloya göre şu sonuçlar çıkarılmıştır:

- 1- ‘Okul yöneticileri, sanat derslerinin (müzik/resim) yapılabileceği bir sınıf sağlar’ önermesine katılım oranı %2,37 olarak saptanmıştır ve öğretmenlerin çoğunluğunun bu önermeye katılmadıkları anlaşılmıştır.
- 2- ‘Okul yöneticileri, sanat dersleri (Müzik/Resim) için gerekli teknik araç gereci (bilgisayar- tepegöz- projeksiyon vb.) sağlar’ önermesine katılım oranı %2,33 olarak saptanmış ve öğretmenlerin çoğunluğunun bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 3- ‘Okul yöneticileri, sanat dersleri için (Müzik/Resim) gerekli müzik aletlerini (org. Bağlama, ritim çalgıları vb.) ve resim malzemelerini (fırça, boya, tuval vb.) sağlar’ maddesinde, öğretmenler %2,67 ortalama ile kararsız kalmışlardır.

- 4- 'Okul yöneticileri, yapacağımız etkinlikler için teknik araç gereçleri (mikrofon, ses sistemi cihazları vb.) sağlar' önermesine katılım oranı %2,17 olarak saptanmış ve öğretmenlerin çoğunluğunun bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 5- 'Okuldaki eksikliklerin giderilmesinde öncelik sanat dersi (Müzik/Resim) dışındaki derslerindir' önermesine katılım oranı %2,48 olarak belirlenmiş ve öğretmenlerin çoğunluğunun bu ifadeye katılmadıkları anlaşılmıştır.
- 6- 'Sanat dersi (Müzik/Resim) öğretmenleri karşılaştığı mesleki sorunları okul yöneticileri ile paylaşabilir' önermesine katılım oranı %1,89 olarak saptanmış ve öğretmenlerin çoğunluğunun bu önermeye katılmadıkları anlaşılmıştır.
- 7- 'Okul yöneticileri karşılaştığımız sorunları çözer' önermesine katılım oranı %2,28 olarak saptanmış ve öğretmenlerin çoğunluğunun bu ifadeye katılmadıkları anlaşılmıştır.
- 8- 'Okul yöneticileri, alanımızla (Müzik/Resim) ilgili etkinliklerde istek, görüş ve önerilerine başvurur' önermesine katılım oranı %1,95 olarak belirlenmiş ve öğretmenlerin çoğunluğunun bu ifadeye katılmadıkları anlaşılmıştır.
- 9- 'Okul yöneticileri tören kutlamaları ve sanat etkinlikleri ile ilgili alınan kararlara katılmamı sağlar' önermesine katılım oranı %1,87 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 10- 'Okul yöneticileri sanat derslerini (Müzik/Resim) gerekli görür' önermesine katılım oranı %2,29 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 11- 'Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) karşı tutumu öğrencileri etkiler' önermesine katılım oranı %1,68 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadede kararsız oldukları belirlenmiştir.
- 12- 'Okul yöneticileri sanatta (Müzik/Resim) yetenekli öğrencilerin yönlendirilmesinde bana destek olur' önermesine katılım oranı %2,01 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 13- 'Okul yöneticileri, öğrencilere sanat derslerinin (Müzik/Resim) önemini vurgular' önermesine katılım oranı %2,41 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.

- 14- ‘Okul yöneticileri, okul etkinliklerinde sanat dersi (Müzik/Resim) öğretmenlerinin yer almasını destekler’ önermesine katılım oranı %1,95 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 15- ‘Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) ilişkin tutumu öğrenci velilerini etkiler’ önermesine katılım oranı %1,99 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 16- ‘Okul yöneticileri, sanat dersi öğretmenlerinin (Müzik/Resim) yaptığı çalışmaları ödüllendirir’ önermesine katılım oranı %2,36 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 17- ‘Okul yöneticileri, öğrenci velilerine sanat (Müzik/Resim) derslerinin önemini vurgular’ önermesine katılım oranı %2,66 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadede karasız oldukları belirlenmiştir.
- 18- ‘Okul yöneticileri, sanat dersleri (Müzik/Resim) ile ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarının duyurulmasına önem verir’ önermesine katılım oranı %2,27 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 19- ‘Okul yöneticileri, sanat dersi öğretmenlerinin (Müzik/Resim) hizmet içi eğitimlere katılmasını destekler’ önermesine katılım oranı %2,25 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadeye katılmadıkları belirlenmiştir.
- 20- ‘Okul yöneticileri, sanat derslerinde (Müzik/Resim) sanat dışı konuların (test çözümü, sınav çalışması vb.) işlenmesine karşıdır’ önermesine katılım oranı %2,63 olarak saptanmış ve öğretmenlerin bu ifadede karasız oldukları belirlenmiştir.

4.2. Güvenilirlik Analizi

Katılımcı öğretmenlerden elde edilen nicel veri setinin iç tutarlılığının olup olmadığını yani veri setinin güvenilir olup olmadığını tespit etmek amacıyla Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve aşağıdaki kritere göre değerlendirilmiştir.

Cronbach alfa katsayısına göre ölçeğin güvenilirlik sınırları aşağıdadır (Özdamar, 1999).

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Tablo 4. Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Soru sayısı
,927	20

Yapılan analiz sonucunda veri setinin güvenilirlik katsayısının yüksek derecede güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Normal Dağılım Sınaması

	Kolmogorov-Smirnov		
	Test İstatistiği	sd	p
Tutum	0,137	92	.000

Tutum ölçeği değişkeninin normal dağılım sergileyip sergilemediğini tespit etmek amacıyla Kolmogorov Smirnov testi uygulanmış ve yapılan analiz sonucunda (KS(92)=,137, p=,000) değişkenin normal dağılım sergilemediği tespit edilmiştir. Normal dağılım sergilenmediği için parametrik olmayan analiz teknikleri kullanılmıştır.

4.3. Alt Problem Cümlelerine İlişkin Bulgular

Alt Problem 1: *Öğretmenlerin Cinsiyetine göre okul idarecilerinin Sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?*

Tablo 6. Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Okul Yöneticilerinin Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları

	N	$\bar{x}$	s.s.	U	p
Erkek	56	48.03	15.40	922.5	0.494
Kadın	36	44.12	14.64		

Tutum ölçeğinin cinsiyete göre ortalamaları ve bu ortalamalara göre anlamlı düzeyde farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6’da verilen sonuçlara göre; cinsiyet ve tutum açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($U=922,5$; $p>.05$). Yani kadın ve erkek öğretmenlerin yöneticileri için algıladıkları sanat derslerine yönelik tutum düzeyleri aynıdır.

Alt Problem 2: *Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine göre okul idarecilerinin Sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?*

Tablo 7. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyine Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları

	N	$\bar{x}$	s.s.	U	p
Lisans	80	48,88	15.47	289,5	.027*
Yüksek Lisans	12	30,62	6.98		

* $p<.05$

Tutum ölçeğinin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir. Doktora mezunu tek kişi olduğundan bu kişiye ait tutum puanı yüksek lisans mezunu kişilerle birlikte değerlendirilmiştir.

Tablo 7’de verilen sonuçlara göre; eğitim durumuna göre tutum ölçeği anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($U=289,5$; $p<.05$). Lisans mezunu kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum puanı yüksek lisans mezunu kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum puanından anlamlı derecede yüksektir. Bu durum; katılım düzeyleri, ortalamalar üzerinden karşılaştırıldığı için, tutum ölçeği ifadelerine katılım düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Alt Problem 3: *Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre okul idarecilerinin Sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?*

Tablo 8. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları

	N	$\bar{X}$	s.s.	U	p
Devlet	80	49.63	14.95	149.5	.000*
Özel	11	19.59	7.59		

*p<.05

Tutum ölçeğinin okulun türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8’de verilen sonuçlara göre; okul türüne göre tutum ölçeği anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır ($U=149.5$; $p<.05$). Devlet okulunda çalışan kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum sıra ortalaması, özel okulda çalışan öğretmenlerin yöneticileri için algıladıkları tutum sıra ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir. Bu durum; katılım düzeyleri, ortalamalar üzerinden karşılaştırıldığı için, tutum ölçeği ifadelerine katılım düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Alt Problem 4: *Öğretmenlerin branşına göre okul idarecilerinin Sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?*

Tablo 9. Öğretmenlerin Branşına Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları

	N	$\bar{X}$	s.s.	U	p
Müzik	43	48.62	15.13	876.5	0.279
Resim	47	42.65	15.18		

Branşa göre tutum ölçeği ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan Man-Whitney U testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9’da verilen sonuçlara göre; tutum ölçeği branşa göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($U=876,5$; $p>.05$). Diğer bir ifade ile müzik ve resim branşındaki katılımcı öğretmenlerin, yöneticilerinin sanat derslerine karşı algıladıkları tutumları aynı düzeydedir.

Alt Problem 5: Müzik branş öğretmenlerinin mezun oldukları bölüme göre okul yöneticilerinin algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

Tablo 10. Müzik Branş Öğretmenlerinin mezun oldukları bölüme göre okul idarecilerinin Sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

	N	$\bar{x}$	s.s.	KW	p
Müzik Öğretmenliği	37	47.70	15.74		
Konservatuar	3	35.00	9.00		
Müzikoloji	1	34.00	-	3.035	0.386
Diğer	1	46.00	-		
Total	42	46.43	15.37		

Müzik öğretmenleri içerisinde mezun olunan bölüme göre tutum ölçeği ortalaması ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10’da verilen sonuçlara göre tutum ölçeği müzik öğretmenlerinde mezun olunan bölüme göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. ($KW=3.035$; $p>.05$). Diğer bir ifade ile farklı bölümlerden mezun olan müzik öğretmenlerinin yöneticileri için algıladıkları tutum düzeyleri aynı seviyededir.

Alt Problem 6: Öğretmenlerin mesleki kıdemine göre okul idarecilerinin Sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutum düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

Tablo 11. Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Okul Yöneticilerinin Algılanan Tutum Düzeylerine İlişkin Analiz Sonuçları

	N	$\bar{X}$	s.s.	KW	p
1-5 Yıl	39	42.82	14.14		
6-10 Yıl	29	47.97	15.70		
11-15 Yıl	13	35.92	12.22	7.908	0.048*
16-20 Yıl	11	51.64	15.33		
Total	92	44.52	15.05		

*p<.05

Kıdeme göre tutum ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11’de verilen sonuçlara göre; kıdem gruplarına göre ortalama tutum düzeyleri anlamlı farklılık göstermektedir ($KW=7.908$; $p<.05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için ikili karşılaştırmalar yapılmış ve 11-15 yıl kıdeme sahip kişiler ile 16-20 yıl kıdeme sahip kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. 11-15 yıl kıdeme sahip kişilerin sıra ortalaması, 16-20 yıl kıdeme sahip kişilerin sıra ortalamasından anlamlı derecede küçüktür.

5. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Okul yöneticilerinin, sanat eğitimi derslerinin yürütülebileceği mekanları sağlama hususunda yetersiz kaldığı görüşüne ulaşılmıştır. Bu durum, okullardaki müzik ve resim atölyeleri gibi fiziksel çevre olanaklarının gerektiği sayıda ve durumda olmadığını ifade etmektedir. Nitelikli bir sanat eğitimi programının, öğretmen nitelikleri ve fiziksel çevre imkanları ile gerçekleştirilebileceği gözönüne alındığında bu durum eğitim sürecinin nitelikleri açısından hayati olduğu gerçeğini vurgulamaktadır.

2- Okul yöneticilerinin, sanat eğitimi dersleri için gerekli olan bilgisayar, tepegöz ve projeksiyon gibi teknik araç gereci sağlama hususunda memnun edici düzeyde olmadığı belirlenmiştir.

3- Okul yöneticilerinin, sanat eğitimi dersleri için gerekli olan müzik aletlerini ve resim malzemelerini yeterli düzeyde sağlayamadıkları saptanmıştır. Daha çok uygulamaya dayalı olan bu dersler için materyal eksikliğinin ciddi sıkıntılar doğuracağı düşünülmektedir.

4- Özellikle müzik öğretmenlerinin, yapacakları konser, dinleti gibi etkinlikler için teknik araç gereçlere (mikrofon, ses sistemi cihazları) sahip olma konusunda sıkıntılar yaşadıkları saptanmıştır.

5- Sanat eğitimi öğretmenleri okuldaki eksikliklerin giderilmesinde önceliğin sanat dersleri dışındaki derslerde olduğuna katılmamaktadırlar. Bu durum, sanat eğitimi derslerinin ihtiyaçlarının gözardı edilmesi ya da ötelenmesinden ziyade okulların genel anlamda maddi problemler yaşadığına işaret etmektedir.

6- Sanat eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunları okul yöneticileri ile paylaşmadıkları belirlenmiştir. Bu durum okul idaresi ve öğretmenler arasında iletişim sıkıntısı olduğunu göstermektedir.

7- Okul yöneticilerinin sanat eğitimi dersleri ile ilgili karşılaşılan sorunları çözüme konusunda yetersiz kaldıkları belirlenmiştir.

8- Okul yöneticilerinin müzik ve resim dersleriyle ilgili yapılacak etkinliklerde branş öğretmenlerinin istek, görüş ve önerilerine başvurma konusunda yetersiz kaldıkları belirlenmiştir.

9- Sanat eğitimi öğretmenleri, okul yöneticilerinin tören kutlamaları ve sanat etkinlikleri ile ilgili alınan kararlara, kendilerini de dahil etme hususunda eksik olduklarını düşünmektedirler.

10- Sanat eğitiminin başlangıç noktası, kişinin yetenek ve ihtiyaçlarına cevap oluşturmasıdır. Sanat eğitimi ile bilişsel ve duyuşsal birçok algı bilinçlendirilip, harekete geçirilmektedir. Ancak sanat eğitimi öğretmenlerinin, okul yöneticilerinin sanat derslerini gerekli gördüklerine inanmadıkları anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulara göre okul yöneticilerinin bu tür derslerin önemi ve gerekliliği konusunda yeterli bilinçte olmadıkları tespit edilmiştir.

11- Sanat eğitimi öğretmenlerine göre, okul yöneticilerinin, bu tür derslere karşı tutumlarının öğrencileri etkilemedikleri anlaşılmıştır.

12- Okul yöneticilerinin, müzik ve resimde yetenekli olan öğrencilerin yönlendirilmesinde branş öğretmenlerine yeteri kadar destek olmadıkları tespit edilmiştir.

13- Elde edilen bulgulara göre, okul yöneticilerinin, öğrencilere sanat derslerinin öneminden yeteri kadar bahsetmediği anlaşılmaktadır. Oysaki görmeyi, işitmeyi, tat almayı, dokunmayı öğretmeyi amaçlayan sanat eğitimi, aynı zamanda kişinin çevresini de algılayıp onu biçimlendirmeye yönelmektedir. Aynı zamanda, sanat eğitimi dersleri öğrencilere ileride yapacakları çalışmalara ve görecekleri derslere alt yapı oluştururken, öğrencilerin farklı malzemeler ve teknikler kullanarak

yaratıcılığını geliştirmelerine ve sanatın ilke ve elemanlarını kavramalarına yardımcı da olmaktadır

14- Okul yöneticilerinin, okul etkinliklerinde sanat dersi öğretmenlerinin yer almasını yeterli düzeyde desteklemediği tespit edilmiştir.

15- Sanat eğitimi öğretmenlerine göre, okul idarecilerinin bu derslere karşı tutumunun öğrenci velilerini etkilemediği tespit edilmiştir.

16- Okul yöneticilerinin, sanat dersi öğretmenlerinin yaptığı çalışmalarını ödüllendirme hususunda gerekli hassasiyeti göstermedikleri saptanmıştır.

17- Okul yöneticilerinin, öğrenci velilerine sanat derslerinin önemini vurgulama hususunda gerekli çabayı göstermedikleri anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi sanatı ve sanat eğitimi gerekli kılacak pek çok neden bulunmaktadır. Halbuki, sanat eğitimi kişinin, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alandaki amaçlarına hizmet etmektedir. Böylece bireyin estetik, fiziksel, zekâ, toplumsal gelişimlerine katkıda bulunmakta ve yaşamın içinde sanat yoluyla eğitimi sağlamaktadır.

18- Sanat eğitimcilerine göre, okul yöneticilerinin, sanat dersleri ile ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarının duyurulmasına gereken önemi vermemekte oldukları tespit edilmiştir.

19- Sanat eğitimcilerine göre, okul yöneticilerinin, sanat dersi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlere katılmasını desteklemedikleri anlaşılmaktadır.

20- Okul yöneticilerinin, sanat derslerinde test çözümü, sınav çalışması ya da başka derslerin işlenmesi gibi durumların yaşanmamasına karşı yeterli disiplini sağlayamadıkları ya da yetersiz kaldıkları düşünülmektedir.

Ayrıca, tutum ölçeği maddelerine verilen cevapların dağılımı incelendiğinde, Tablo 2’de belirtildiği gibi, ortalamalara göre bir karşılaştırma yapıldığında “Okul yöneticileri, sanat dersleri için (Müzik/Resim) gerekli müzik aletlerini (org, bağlama, ritim çalgıları vb.) ve resim malzemelerini (firça, boya, tuval vb.) sağlar.” cümlesi en yüksek ortalamayı ifade etmektedir.

En az ortalamaya ise, “Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) karşı tutumu öğrencileri etkiler” ifadesi sahiptir. Başka bir deyişle, okul idarecilerinin sanat derslerine karşı olan tutumları, öğrencileri etkilememektedir.

Ayrıca bu araştırma sonucunda elde edilen diğer sonuçlar şunlardır:

Çalışmanın alt problemlerine ait bulgularını ve sonuçlarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- Tutum ölçeğinin cinsiyete göre ortalamaları ve bu ortalamalara göre anlamlı düzeyde farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre cinsiyet ve tutum açısından anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($U=922,5$; $p>.05$). Yani kadın ve erkek öğretmenlerin yöneticileri için algıladıkları sanat derslerine yönelik tutum düzeylerinde cinsiyet değişkenin herhangi bir etkisi yoktur.

- Tutum ölçeğinin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre eğitim durumu ile tutum ölçeği anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($U=289,5$; $p<.05$). Lisans mezunu kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum puanı yüksek lisans mezunu kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum puanından anlamlı derecede yüksektir

Eğitim düzeyi değişkenine göre çıkan bu sonuçta, yüksek lisans yapmış olan öğretmenlerin yaşanan sorunlara ve idarecilerinin tutumlarına yönelik daha detaycı ve memnuniyetten uzak bir tavır gösterdikleri anlaşılmaktadır.

- Tutum ölçeğinin okulun türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre okul türü ile tutum ölçeği arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır ($U=149,5$; $p<.05$). Devlet okulunda çalışan kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum sıra ortalaması, özel okulda çalışan öğretmenlerin yöneticileri için algıladıkları tutum sıra ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

Bu sonuca göre özel okullardaki idarecilerin başarı kaygıları ve markalaşma iddiaları temelinde önem verdikleri derslerin, sanat eğitimi dersleri dışındaki dersler

olduğu ve bu derslerdeki başarılarıyla ön plana çıkarak hedef kitlelerine ulaşma amacı taşıdıkları düşünölmektedir.

- Tutum ölçeğinin resim ve müzik branşına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre tutum ölçeği ile branş değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamaktadır ($U=876,5$; $p>.05$). Diğer bir ifade ile, sanat eğitimi öğretmenlerine göre, okul yöneticilerinin sanat eğitimi derslerine yönelik algılanan tutumlarında branş değişkeninin herhangi bir etkisi yoktur

-Müzik branş öğretmenlerinin mezun oldukları bölüme göre sanat eğitimi derslerine yönelik okul yöneticilerinin algılanan tutumları arasında fark yoktur. Yani, farklı bölümlerden mezun olan müzik öğretmenlerin yöneticileri için algıladıkları tutum düzeyleri aynı seviyededir.

-Öğretmenlerin mesleki kıdemine göre sanat eğitimi derslerine yönelik okul yöneticilerinin algılanan tutum düzeyleriyle ilgili olarak, 11-15 yıl kıdeme sahip kişiler ile 16-20 yıl kıdeme sahip kişilerin yöneticileri için algıladıkları tutum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir. 11-15 yıl kıdeme sahip kişilerin sıra ortalaması, 16-20 yıl kıdeme sahip kişilerin sıra ortalamasından anlamlı derecede küçüktür.

Bu durumun oluşmasında mesleki tecrübeleri fazla olan öğretmenlerin, yaşanan sıkıntılara ve eksikliklere rağmen olaylara biraz daha ılımlı ve esnek yaklaşımlarının etkili olduğu anlaşılmaktadır.

11-15 yıl kıdemli öğretmenlerimizin ise hem değişen ve dönüşen eğitim sisteminin etkisiyle hem de eğitimleri esnasında bilgiye ve dünyadaki yeniliklere daha rahat ulaşabilmeleri sebebiyle yaşanan aksaklıklara daha eleştirel gözle yaklaştıkları düşünölmektedir.

5.2. Öneriler

Sanat sadece teoride okunup, öğrenilecek bir konu değil, uygulamalı olarak icra edilip yaşanması gereken bir bilimdir. Bu anlamda okul idarecileri sanat eğitimi dersleri için gerekli olan sınıf, atölye, derslik gibi alanların teminini sağlamalı, gerekirse yeni yapılmakta olan okulların mimari aşamasında bu dersliklerin üzerinde ayrıca durmalı ve takipçisi olmalıdır. Mevcut okullardaki derslik ve atölye sıkıntılarının giderilmesi anlamında ise okulun tüm fiziki olanakları gözden geçirilerek depo, temizlik odası, teknik oda, fotokopi odası gibi birden fazla yeri işgal ettiği saptanan bu gibi odalar imkanlar dahilinde farklı alanlara taşınarak yada birleştirilerek sanat dersleri için gereken alan açılmalıdır.

Bu tür dersliklerin var olması tek başına yeterli değildir. Bu derslerin amacına uygun bir şekilde ve sağlıklı olarak işlenebilmesi için gerekli olan teknik araç-gereç ve materyale ihtiyaç duyulduğu aşıkardır. Bu anlamda okul bütçesinin dağılımında adaletli davranılmalı ve bu dersler için gerekli olan malzeme, teknik araç-gereç ve müzik aletlerinin alınması için ödenek ayrılması yararlı olacaktır. Okul bütçesinin el vermediği durumlarda ise sponsorluk arayışına gidilmesi, destek sunan kişi ya da kuruluşların adının, oluşturulacak sınıf ve atölyelere verilmesi ve teşekkür yazısının asılması seçenekler dahilinde düşünülmelidir.

Okul yöneticileri karşılaşılan mesleki sorunların çözümünde, öğretmenlerin görüş ve önerilerine kulak vermeli onları dinlemelidir. Sorunların idareye aktarılması ve gerekirse eleştirilmesi hususunda, gerekli olan demokratik ortamı ve iletişim köprüsünü kurmalı, üst düzeyde bir olgunluk göstermelidir. Yapılacak olan etkinliklerin belirlenmesi ve planlanması konusunda sanat eğitimi öğretmenlerine daha katılımcı ve ortaklaşırıcı bir tarzla yaklaşmalıdırlar. Yeri geldiğinde yapılan çalışmaların yazılı ya da sözlü olarak ödüllendirilmesi ve öğretmenlerin bu tür etkinliklere daha bir heyecanla devam etmeleri için gereken hassasiyeti göstermelidirler.

Eğitim ve öğretimin bir bütün içerisinde ele alınması ve tüm branşları içerisine alan bir süreç olduğu unutulmamalıdır. Dersler arasında bir ayrımın söz konusu olmaması ve her hangi bir derste başarı ya da başarısızlığın diğer derslere de dolaylı

ya da dolaysız etkisinin olduğu gözardı edilmemelidir. Müzik ve resim derslerinin boş zamanları değerlendirme amaçlı konulan dersler olduğu algısı çok hatalı ve haksız bir yaklaşımdır. Aksine bu tür dersler insan beyninin adeta deşarj ve teneffüs saatleridir. Matematik fizik kimya vs. derslerin önemi ve gerekliliği kadar, insan beynindeki kondisyonu ve yorucu etkileri de göz önüne alınmalıdır. Tam da bu noktada sanat eğitimi derslerinin can simidi olarak görülmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Bu derslerin, öğrencilerin manevi duygularına hitap ettiği, psikolojilerinde olumlu gelişmeler sağladığı, öz güven ve yaratıcılıklarını geliştirdiği, öğrenme süreçleri boyunca hazır bulunuşluk seviyelerini üst noktada tuttuğu ve bununla birlikte öğrencinin diğer derslerine de olumlu bir aktarımda bulunduğu ve köprü görevi üstlendiği unutulmamalıdır. Okul idarecileri de örnek model konumları gereği, bu hususta gerekli duyarlılığı göstermeli ve bu derslere gereken önemi verdiklerini branş öğretmenlerine, öğrencilere ve velilere hissettirmelidir...

Okul yöneticileri sanat dersleri ile ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarının duyurulmasına gereken önemi vermeli ve sanat dersi öğretmenlerinin kendilerini güncellemeleri ve alan hakimiyetlerini geliştirmeleri açısından bu eğitimlere katılmasını desteklemelidirler.

İlköğretim çağındaki öğrencilerin, çağını, sanatın farkındalığıyla algılayıp yorumlayan, evrensel değerlere saygı duyabilen, farklı açılımları paylaşabilen, iç dinamiklerini keşfedip geliştirebilen, sevgi dolu barışçıl bireyler olabilmeleri için, ilk ve ortaöğretimde sanat eğitimi dersleri ile daha çok desteklenmeleri gerekmektedir. Buradan hareketle sanat eğitimi derslerinin eğitimin genel sürecine ve kalitesine yapacağı katkı göz önünde bulundurularak, sene başı ve sene sonu eğitim seminerlerinde seminer konusu olarak ele alınmalı, öğretmenler ve okul idarecileri bu tür derslerin önemi ve gerekliliği konusunda bilgilendirilmelidir. Bu süreçte sanat eğitimi zümresine gerekli kolaylıklar sağlanmalı, üniversitelerin ilgili bölümleri ile iletişime geçilerek seminer süreçlerinde destek istenmeli ve bölüm hocalarının beyin gelişimi, psiko-motor beceriler ve sanat eğitimi derslerinin önemi ve gerekliliği gibi konularda konuşmacı olarak bu seminerlere davet edilmeleri sağlanmalıdır.

Öğrenciler için çeşitli istatistiksel ve uygulamalı testler yapılarak çocukların sanatın hangi alanında daha yetenekli olduğunu araştırmak ve ailelerini bilinçlendirmek gereklidir. Bu konuda okul yöneticileri ve sanat eğitimi öğretmenlerinin daha fazla sorumluluk almaları gerekmektedir.

Okul yöneticilerinin, sanat derslerinde test çözümü, sınav çalışması ya da başka derslerin işlenmesi gibi durumların yaşanmamasına karşı yeterli disiplini sağlaması ve bu tür durumlara asla göz yumması faydalı olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretim müfredatı içerisinde Sanat Eğitimi' ne daha fazla yer vermeli, okullara sanat eğitimi faaliyetlerinin yapılması için olanak ve ortam hazırlamalı ve takipçisi olmalıdır. İlgili müfettişliklerin sayısının artması ve bununla birlikte okul denetimlerinde, gerekirse sanat eğitimi derslerinin dönemlik zümre toplantı tutanaklarını detaylı incelemeleri ve bu derslerde hedeflenen başarı seviyesinin hangi oranda gerçekleştiği takip edilmelidir. Başarıyı etkileyen faktörlerin neler olduğu konusunda gerekirse zümre öğretmenleriyle görüş alış verişinde bulunulmalı ve çözüme odaklı sonuçlar üzerine beyin fırtınası yapılmalıdır. Yaşanan problemlerin kaynağının doğru tespit edilmesi ve buna yönelik iyileştirici tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aker A. S. (2003). *Tasarım mesleki resim*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aksel, E. (2004). Temel sanat kararları. *Anadolu Sanat*. S. 15. Bahar (8-11).
- Altinkurt, L. (2012). Türkiye’de sanat eğitiminin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. S. 34, Aralık.
- Arslan, A. (2006). Sanat eğitimi. Görsel sanatlar ve tasarım eğitiminin önemi ve gerekliliği. *Meslek Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1,(1), 265- 270.
- Artut, K. (2001). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aytaç, Ç. (1981). *Sanat ve uygarlık*. Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Bilen, M. (1996). *Plandan uygulamaya öğretim*. 4. Basım, Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Bozkurt, N. (1995). *Sanat ve estetik kurumları*. 2. Basım, İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Buyurgan, S., Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*, 3. Basım. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cömert, B. (1979). *Croce ’nin estetiği*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Deliduman, G. C. (2007). Temel sanat eğitiminde yöntemlere ilişkin görüş ve önerileri. *Meslek Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, (3), 296-313.
- Demir, G. F. (2009). *Kiç ve plastik sanatlar üzerine*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2003). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. 5. Basım, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirtaş, Y. (1996). *Temel sanat eğitim açısından Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi hazırlık sınıfı uygulamalarının değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Demirtaş, R. Y. (1998). *Güzel sanatlar fakültelerinde verilen temel sanat eğitimi dersinin bugünkü durumu ve sorunları*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

- Doğan, İ. (2004). *Toplum ve eğitim sorunları üzerinde felsefi ve sosyolojik tahliller*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Ekici, K. (2011). *Yükseköğrenim kurumlarının sanat eğitimi dersi olmayan programlarında sanat eğitiminin gerekliliği*. 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Erinç, S. M. (2009). *Sanat sosyolojisine giriş*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Erkul, V. (1996). *Sanat ve insan*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ersoy, A. (2002). *Sanat kavramlarına giriş*. İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.
- Gürer, L. (1992). *Görsel sanat eğitimi ve mekân-form*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası.
- Gün, E. (2009). İlköğretim okulu müdürlerinin müzik dersine ilişkin yaklaşımları: Burdur ve Ispartta illeri örneği. In 8. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*.
- İpşiroğlu, Z. (1990). *Düşünen insan mı emir kulu mu, yükseköğrenimde sorunlar ve çözüm yolları*. Ankara: Cem Yayınları.
- Karasar, N. (2014). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. 18. Basım, Ankara: Nobel Kitapevi.
- Kıncal, R. Y. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 1. Basım, Ankara: Nobel Kitapevi.
- Kırıšođlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. 15. Basım, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükerman, Ö. (1996). *Endüstri tasarımı-ürün tasarımında adımlar*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Mercin, L. (2006). *Resim dersini müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine göre uygulamanın erişkiye, kalıcılığa ve tutuma etkisi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Oğuzkan, A. F. (1993). *Eğitim terimleri sözlüğü*. 3. Basım. Ankara: Emel Matbaacılık.

- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. 2. Baskı. İstanbul: Kaan Kitapevi.
- San, İ. (1984). Çağdaş sanat eğitimi. *Öğretmen Dünyası Dergisi*, S. 49.
- Söylemez, S. (2004). Sanat eğitiminde yeni yaklaşımlar. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi II. Sanat Eğitimi Sempozyumu*, 28-30 Nisan.
- Şahin, D., Yağcı, M. M. (2012). Bireyin toplumsallaşma sürecinde sanat eğitiminin önemi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*. C.1, S. 1.
- Tan, E. (2011). *Günümüz sanat eğitimi anlayışının görsel sanatlar öğretmen adaylarına yansımaları (Selçuk Üniversitesi örneği)*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Tansuğ, S. (1993). *Çağdaş Türk sanatı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Telli, H. (1990). *Türkiye'de resim-iş öğretiminde genel bir bakış. Ortaöğretim kurumlarında resim-iş eğitimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları. Şafak Matbaacılık.
- Tepecik, A. Arslan, A. A., Eyiol P. (2005). Sanayileşmede sanatın yeri ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Sanatta Anadolu Aydınlanması Ulusal Sanat Sempozyumu.*, Kariyer Ankara: Matbaacılık.
- Tunalı, İ. (2002). *Tasarım felsefesine giriş*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Türkdoğan, G. (1981). *Sanat eğitimi yöntemleri-resim iş öğrenimi*. Ankara: Ümit Kitabevi.
- Ulutaş, İ., Ersoy, O. (2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C.12, S.1.
- Yaman, Z. Y. (1994). *Kültür ve Sanat Ortamı: Kültürün Gelişiminde Sanat Öncülüğü*. Ankara: Hacettepe Yay.
- Yolcu, A. A. (2006). *Ortaöğretimde sanat eğitiminin gerekliliği konusunda resim öğretmenleri, okul idarecileri ve diğer branş öğretmenleri ve öğrenci velilerinin*

görüşleri (Afyonkarahisar örneği). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü:
Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

Yükrük, S. (2016). Ülkemizde güzel sanatlar eğitimine genel bakış çerçevesinde müzik eğitimcilerinin yetiştirme ve atanma durumlarına genel bir bakış. *1. Erzurum Ulusal Müzik Bilimleri Sempozyumu Bildiriler*. C.2, S.824.

Yüksel, R. (1998). *Güzel sanatlar fakültelerinde verilen temel sanat eğitimi dersinin bugünkü durumu ve sorunları*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü:
Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=SANAT,Erişim:30.04.2015.

EKLER

Sayın Katılımcı,

100. Yıl Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümünde yapmakta olduğum yüksek lisans kapsamında ‘Okul İdarecilerinin Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Görüş ve Tutumları’ başlıklı Yüksek Lisans çalışmam için aşağıda yer alan ve iki kısımdan oluşan anket formunda yer alan maddeleri içtenlikle doldurmanıza ihtiyacım bulunmaktadır.

Çalışmadan elde edilecek bilgiler sadece akademik çalışmalar için kullanılacak ve kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Ankete katılmanız zorunlu olmayıp tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Deniz YAVUNCU

Lütfen aşağıda yer alan kişisel özelliklerinize uygun olan seçeneği belirtiniz.

I- KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz?

1- ( ) Erkek 2- ( ) Kadın

2. Öğrenim durumunuz?

1-( ) Lisans 2- ( ) Yüksek Lisans 3- ( ) Doktora

4. Çalıştığınız Okul Statüsü?

1- ( ) Devlet 2- ( ) Özel

5. Branşınız?

1- ( ) Müzik 2- ( ) Resim

6. Mezun Olduğunuz Bölüm (Müzik Öğretmenleri Tarafından Doldurulacaktır)

1- ( ) Müzik Öğretmenliği 2- ( ) Konservatuar 3- ( ) Müzikoloji

4- ( ) Diğer (Yan dalı müzik olup daha sonra Müzik Öğretmenliğine gecenler)

7. Mesleğinizdeki kıdeminiz?

- 1- ( ) 1-5 yıl   2- ( ) 6-10 yıl   3- ( ) 11-15 yıl
4- ( ) 16-20 yıl   5- ( ) 21 yıl ve üzeri

Aşağıda yer alan ifadelere katılım düzeyinizi “ <u>X</u> ” işareti koyarak belirtiniz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1- Okul yöneticileri, sanat derslerinin (müzik/resim) yapılabileceği bir sınıf sağlar					
2- Okul yöneticileri, sanat dersleri (Müzik/Resim) için gerekli teknik araç gereci (bilgisayar- tepegöz- projeksiyon vb.) sağlar.					
3- Okul yöneticileri, sanat dersleri için (Müzik/Resim) gerekli müzik aletlerini (org. Bağlama, ritm çalgıları vb.) ve resim malzemelerini (firça, boya, tuval vb.) sağlar.					
4- Okul yöneticileri, yapacağımız etkinlikler için teknik araç gereçleri (mikrofon, ses sistemi cihazları vb.) sağlar.					
5- Okuldaki eksikliklerin giderilmesinde öncelik sanat dersi (Müzik/Resim) dışındaki derslerindir.					
6- Sanat dersi (Müzik/Resim) öğretmenleri karşılaştığı mesleki sorunları okul yöneticileri ile paylaşabilir.					
7- Okul yöneticileri karşılaştığımız sorunları çözer.					
8- Okul yöneticileri, alanımızla (Müzik/Resim) ilgili etkinliklerde istek, görüş ve önerilerime başvurur.					
9- Okul yöneticileri tören kutlamaları ve sanat etkinlikleri ile ilgili alınan kararlara katılmamı sağlar.					
10- Okul yöneticileri sanat derslerini (Müzik/Resim) gerekli görür.					
11- Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) karşı tutumu öğrencileri etkiler.					
12- Okul yöneticileri sanatta (Müzik/Resim) yetenekli öğrencilerin yönlendirilmesinde bana destek olur.					

13- Okul yöneticiler, öğrencilere sanat derslerinin (Müzik/Resim) önemini vurgular.					
14- Okul yöneticileri, okul etkinliklerinde sanat dersi (Müzik/Resim) öğretmenlerinin yer almasını destekler.					
15- Okul yöneticilerinin, sanat derslerine (Müzik/Resim) ilişkin tutumu öğrenci velilerini etkiler.					
16- Okul yöneticileri, sanat dersi öğretmenlerinin (Müzik/Resim) yaptığı çalışmaları ödüllendirir.					
17- Okul yöneticileri, öğrenci velilerine sanat (Müzik/Resim) derslerinin önemini vurgular.					
18- Okul yöneticileri, sanat dersleri (Müzik/Resim) ile ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarının duyurulmasına önem verir.					
19- Okul yöneticileri, sanat dersi öğretmenlerinin (Müzik/Resim) hizmet içi eğitimlere katılmasını destekler.					
20- Okul yöneticileri, sanat derslerinde (Müzik/Resim) sanat dışı konuların (test çözümü, sınav çalışması vb.) işlenmesine karşıdır.					

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Deniz YAVUNCU

Doğum Yeri ve Tarihi : Kocaeli 05.10.1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitim Bölümü Müzik Eğitimi
Anabilim Dalı (2004 – 2008)

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Van Abdurrahman Gazi Lisesi (2008-2009)

: Van Kinyas Kartal İlköğretim Okulu
(2009-2010)

: Van Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi
(halen)

İletişim

E-Posta Adresi : pikaldi_1981@msn.com